

IZVJEŠTAJ O RADU FEDERALNOG ZAVODA ZA ZAPOSŁJAVANJE ZA 2016. GODINU

Sarajevo, marta/ožujka 2017. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOSŁJAVANJA	5
2.1. Zaposlenost	5
2.2. Nezaposlenost	5
2.3. Nezaposlenost po kantonima	7
2.4. Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti	7
2.5. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih	8
2.6. Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih	8
2.7. Promjene u evidenciji nezaposlenih	8
2.8. Zapošljavanje osoba sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje	9
2.9. Analiza tržišta rada	10
3. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI	10
3.1. Novčana naknada	10
3.2. Zdravstveno osiguranje	10
3.3. Penzijsko i invalidsko osiguranje	11
3.4. Ostali transferi	11
3.5. Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje	11
3.6. Rješavanje u drugostepenom postupku	12
3.7. Aktivnosti poduzete radi očuvanja finansijske stabilnosti u kontekstu pokrenutih sudskih postupaka demobiliziranih branilaca	13
3.8. Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju	13
3.9. Potraživanja po osnovu dospjelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje	14
3.10. Obaveza prema Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom	14
4. AKTIVNA POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA	14
4.1. Realizacija programa i mjera iz 2013., 2014. i 2015. godine	15
4.1.1 Program zapošljavanja Roma u 2015. godini	16
4.1.2 Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2015	16
4.2. Program sufinansiranja zapošljavanja 2016	17
• Prilika za sve 2016	17
• Periodično/sezonsko zapošljavanje 2016	17
• Vaučer za posao 2016	18
4.3. Program pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje 2016 – Obukom do zaposlenja	18
4.4. Program zapošljavanja Roma 2016	19
4.5. Uredba o poticanju zapošljavanja	20
4.6. Finansiranje projekata sa drugim organizacijama i institucijama	21
4.6.1. Zajednički projekti s drugim organizacijama i institucijama u vezi s obukom i zapošljavanjem	21
4.6.2. Projekat „Volontiranje je cool“	22
4.6.3. Sajmovi zapošljavanja	22
4.6.4. Programi lokalnih partnerstava za zapošljavanje	22
4.6.5. Prekogranična saradnja sa Crnom Gorom	23
4.7. Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja	23
4.8. Projekat zapošljavanja mladih (YEP)	24
4.8.1. Klubovi za traženje posla	24

4.8.2.	Forumi o zapošljavanju mladih i razvoj socijalnog preduzetništva	24
4.8.3.	Socijalno preduzetništvo i aktivne mjere zapošljavanja	24
4.8.4.	Model rada u kantonalnim službama za zapošljavanje - implementacija "Reformskog paketa"	25
4.9.	Projekat PrilikaPlus	26
4.10.	Adriatic Welfare Mix	26
4.11.	Aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje	27
4.12.	Profesionalna/karijerna orijentacija i selekcija	28
•	Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama (centri za informiranje, savjetovanje i obuku - CISO i klubovi za traženje posla)	29
•	Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu	30
4.13.	Aktivnosti koje se realiziraju u saradnji s Agencijom za rad i zapošljavanje BiH	30
•	Zapošljavanje bosanskohercegovačkih zdravstvenih radnika –njegovatelja u Saveznoj Republici Njemačkoj	30
•	Zapošljavanje državljana Bosne i Hercegovine u Republici Sloveniji	31
•	Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj	31
5.	ZAPOŠLJAVANJE STRANACA	31
6.	AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE	36
6.1.	Stručno osposobljavanje zaposlenika	36
6.2.	Plan Federalnog zavoda za borbu protiv korupcije	37
6.3.	Postupanje po preporukama Ureda za reviziju institucija Federacije BiH	37
7.	INFORMACIONE TEHNOLOGIJE	37
8.	UPRAVNI ODBOR	38
9.	KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE	40
10.	INFORMIRANJE	40
11.	SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA	41
12.	ZAKLJUČNA ZAPAZANJA	42

1. UVOD

Federalni zavod za zapošljavanje (Federalni zavod) je i u 2016. godini izvršavajući svoje zakonske nadležnosti provodio mjere i aktivnosti radi unapređenja zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, te stvaranja pretpostavki za povećanje konkurentnosti radne snage na tržištu rada, poticanja potražnje za radnom snagom, kao i sticanja povjerenja i ostvarivanja uspješne saradnje sa partnerima na tržištu rada.

Nakon izvršenja obaveza koje se odnose na materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, a vodeći računa o zakonom utvrđenim prioritetima, Federalni zavod je raspoloživa finansijska sredstva usmjeravao u programe aktivne politike zapošljavanja, čijom se realizacijom uspješno uticalo na prekid nezaposlenosti određenog broja osoba s evidencije službi za zapošljavanje, te njihovu integraciju na tržištu rada.

U 2016. godini nastavljeni su pozitivni trendovi na tržištu rada većeg intenziteta. Tako je, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u poređenju sa prosječnim brojem zaposlenih u 2014. godini (443.587) i u 2015. godini (450.121), u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2016. godini ponovo evidentiran rast broja zaposlenih na 457.974. Značajno je istaći da je zabilježeno povećanje broja zaposlenih u privredi u odnosu na zaposlene u neprivredi. Istovremeno, broj nezaposlenih u 2016. godini je, u odnosu na 2015. godinu, manji za 12.350, odnosno 3,31%.

Na zabilježeni rast broja zaposlenih i smanjenje broja nezaposlenih su svakako uticali i programi i mjere aktivne politike zapošljavanja koje su u prethodnom periodu implementirane putem Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje.

Strukturna neravnoteža između ponude i potražnje na tržištu rada još uvijek je evidentan problem i karakteriše je neusklađenost u pogledu zanimanja, vještina, kvalifikacija ili regionalnog rasporeda. Nažalost, u radno sposobnom stanovništvu i radnoj snazi još uvijek participira veliki broj osoba bez kvalifikacije koje se, bez programskih ili strateških intervencija, suočavaju s rizikom marginalizacije, dugotrajne nezaposlenosti i smanjenim šansama za zaposlenje.

I dalje je visoko učešće zaposlenosti u neformalnoj ekonomiji, što se ogleda i u iskazivanju različitih vrijednosti anketne i registrirane stope nezaposlenosti ali i zaposlenosti.

Visoko učešće zaposlenosti u neformalnoj ekonomiji u ukupnom broju zaposlenih je još uvijek jedan od glavnih problema na tržištu rada, koje, pored nelojalne konkurencije među poslodavcima i nepoštivanja finansijske discipline, utiče na sagledavanje realne stope nezaposlenosti, ali i na socijalni status i prava osoba koje rade u takvom okruženju. Prema procjenama, broj zaposlenih u neformalnoj ekonomiji oscilira između 25% i 29% ukupne zaposlenosti tj. više od 200.000 zaposlenih.¹

Prema podacima Agencije za promociju stranih investicija (FIPA) direktne strane investicije nisu na željenom nivou, što svakako utiče na intezitet otvaranja novih radnih mjesta. Stoga, povećanje broja zaposlenih u tom kontekstu ukazuje da je taj podatak rezultat unapređenja ekonomskih aktivnosti domaćih investitora kao i

¹ Dijagnoza tržišta rada, Ekonomski institut, Sarajevo, 2015, str. 44

činjenica da je Bosna i Hercegovina u 2016. godini ostvarila znatno povećanje izvoza za 6% u odnosu na prethodnu godinu.²

Neadekvatna povezanost obrazovanja sa tržištem rada je dugogodišnji problem. Ipak, u posljednje vrijeme u srednjem stručnom obrazovanju u određenim područjima vidljiva su poboljšanja ostvarena kroz saradnju sa poslodavcima i u dijelu koji se odnosi na praktičnu nastavu, ali još uvijek nedovoljno s obzirom na zahtjeve za dodatnim znanjima i vještinama koje poslodavci zahtijevaju od radne snage i imajući u vidu tehnološki razvoj.

Radi poboljšanja općeg stanja na tržištu rada, potrebno je sagledati sve reformske procese, a posebno one koji su fokusirani na oblast poduzetništva i obrazovanja (naročito srednjeg stručnog i obrazovanja odraslih), te unapređenje poslovnog ambijenta i olakšavanje ulaganja u nove privredne kapacitete.

2. STANJE I TENDENCIJE U OBLASTI RADA I ZAPOS LJAVANJA

Aktivnosti Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje u 2016. godini bile su usmjerene na provođenje ukupnih mjera kojima se pospješuju i unapređuju uvjeti za zapošljavanje, posredovanje u zapošljavanju i materijalno-socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme nezaposlenosti.

Tokom 2016. godine ostvarene su pozitivne promjene na tržištu rada, posmatrajući rezultate i administrativnih izvora i Ankete o radnoj snazi, s obzirom na to da je došlo značajnijeg povećanja broja zaposlenih i smanjenja broja nezaposlenih, te slijedom toga i do povećanja stope zaposlenosti i smanjenja stope nezaposlenosti.

2.1. Zaposlenost

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2016. godini prosječno su bila zaposlena 457.974 radnika, što je u odnosu na prosjek 2015. godine (450.121) više za 7.853 radnika, odnosno 1,75%.³

Prema iskazanim podacima Porezne uprave Federacije BiH u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2016. godini prosječno je bilo zaposleno 496.329 osoba, što je u odnosu na prosjek 2015. godine (482.149) više za 14.180 osoba, odnosno 2,94%.⁴

Stopa zaposlenosti u Federaciji BiH prema podacima iz Ankete o radnoj snazi u 2016. godini iznosila je 30,5% što predstavlja povećanje za 0,3% u odnosu na prethodnu godinu.

2.2. Nezaposlenost

Prosječan broj nezaposlenih u 2016. godini bio je 377.854 i u odnosu na prosjek 2015. godine (390.204) manji je za 12.350, odnosno 3,11%.

Broj nezaposlenih od posljednjeg kvartala 2015. godine ima stalnu tendenciju smanjivanja. U svakom mjesecu 2016. godine broj nezaposlenih je bio manji nego u istom mjesecu 2015. godine.

² Vanjskotrgovinska komora BiH, <http://komorabih.ba/izvoz-iz-bih-u-2016-godini-veci-za-sest-posto/>

³ Podaci Federalnog zavoda za statistiku

⁴ Podaci Porezne uprave Federacije BiH su iskazani prema Jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa za osobe prijavljene na osiguranje po osnovu radnog odnosa

U strukturnim obilježjima nezaposlenosti u Federaciji BiH postoje određene pozitivne promjene u odnosu na prethodne godine i to se ogleda u njihovom smanjenju broja stručnih i nestručnih nezaposlenih osoba. Tako da je stanje u 2016. sljedeće:

- broj stručnih osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih je (261.166), od kojih 107.268 (49.84%) prvi put traže zaposlenje, i
- broj nestručnih osoba koje se nalaze na evidenciji nezaposlenih (116.688).

Prosječna evidenciona stopa nezaposlenosti⁵ u Federaciji BiH u 2016. godini iznosila je 45,21% i ima tendenciju pada (1,22%) u odnosu na prethodnu godinu.

Istovremeno, značajno je istaći da je stopa nezaposlenosti prema podacima iz Ankete o radnoj snazi u 2016. godini iznosila je 25,6% i manja je u odnosu na prethodnu godinu za čak 3,5%.

Tabela 1: Pregled osnovnih pokazatelja o nezaposlenosti u Federaciji BiH u 2016. godini

Pokazatelji	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1. Broj zaposlenih	450.419	450.491	452.958	454.898	455.511	460.127	460.127	458.273	461.944	463.563	463.731	462.933
2. Osobe koje traže zaposlenje - UKUPNO	390.738	388.606	382.879	377.926	373.378	373.548	376.078	377.826	374.500	373.657	372.902	372.207
2.1. Žene	205.637	204.521	202.656	201.128	199.455	200.188	202.329	204.120	201.649	201.343	201.151	200.726
3. Stručne osobe	271.529	269.463	264.456	260.260	256.232	256.978	259.964	262.117	259.202	258.552	257.993	257.247
4. Nestručne osobe	119.209	119.143	118.423	117.666	117.146	116.570	116.114	115.709	115.298	115.105	114.909	114.960
5. Osobe koje traže zaposlenje prvi put	169.284	167.935	165.080	162.813	160.590	161.375	162.637	161.946	162.013	160.980	159.758	158.165
6. Prijavljeni na evidenciju u toku mjeseca	9.974	8.209	7.753	7.737	6.591	11.486	11.956	11.764	10.572	10.766	9.637	8.934
7. Zaposleni sa evidencije	5.568	6.493	10.234	9.509	8.225	8.047	6.502	7.035	10.345	7.610	6.886	5.809
8. Prekinut radni odnos	7.249	4.785	4.430	4.993	4.349	5.269	6.169	7.861	5.086	6.175	5.799	6.160
9. Brisani sa evidencije u toku mjeseca	9.101	10.341	13.480	12.690	11.139	11.316	9.426	10.016	13.898	11.609	10.392	9.629
10. Zaposleni posredovanjem službe	3.091	3.651	6.639	6.640	4.995	5.077	4.004	4.024	6.695	4.672	4.414	3.372
11. Zaposleni na neodređeno vrijeme	691	695	1.440	1.430	1.056	951	803	835	1.064	934	861	664
12. Korisnici novčane naknade	11.772	12.389	11.831	10.868	10.335	10.009	10.148	10.830	10.890	10.839	11.295	10.933
13. Korisnici zdravstvenog osiguranja	261.745	260.376	256.028	251.781	248.370	246.713	247.642	249.139	248.814	249.566	249.655	249.874
14. Demobilizirani branici	55.734	55.479	54.656	53.962	53.512	53.100	52.756	52.480	52.008	51.729	51.438	51.343

⁵Stopa nezaposlenosti je procenat učešća nezaposlenih u ukupnom broju (zbiru) zaposlenih i nezaposlenih osoba

2.3. Nezaposlenost po kantonima

U 2016. godini je, po prvi put, zabilježeno znatno smanjenje nezaposlenosti u devet kantona u odnosu na 2015. godinu:

- U Unsko-sanskom kantonu je evidentirano smanjenje broja nezaposlenih za 2,67%, a izdvajaju se općine Bosanski Petrovac i Ključ sa smanjenjem za 6,90% i 5,25%.
- U Posavskom kantonu zabilježeno je manje nezaposlenih za 5,34%. Smanjenje broja nezaposlenih za 10,48% evidentirano je u općini Domaljevac, te za 5,43% u općini Odžak.
- U Tuzlanskom kantonu je manji broj nezaposlenih za 4,26%. Najveće smanjenje broja nezaposlenih zabilježeno je u Doboj-istoku (za 8,35%) i Gračanici (za 6,00%).
- U Zeničko-dobojskom kantonu zabilježen je manji broj nezaposlenih za 3,13%. Najveće smanjenje nezaposlenosti evidentirano je u općinama Doboj-Jug (za 9,09%) i Usora (za 7,28%). U općini Zenica broj nezaposlenih je manji za 2,32%.
- U Bosansko-podrinjskom kantonu smanjen je broj nezaposlenih za 2,51%. Najveće smanjenje nezaposlenih je u općini Goražde (3,05%), dok je povećan broj nezaposlenih u općini Pale za 4,45%.
- U Srednjobosanskom kantonu je zabilježeno smanjenje nezaposlenosti za 4,09%. U općini Kreševo broj nezaposlenih manji je za 9,15% i općini Novi Travnik za 7,11%.
- U Hercegovačko-neretvanskom kantonu zabilježeno je smanjenje broja nezaposlenih za 2,07%. U općini Neum evidentirano je smanjenje broja nezaposlenih za 3,48%, dok je u općinama Ravno i Jablanica povećan broj nezaposlenih za 6,76% i 3,30%.
- U Zapadnohercegovačkom kantonu je zabilježeno povećanje nezaposlenosti za 2,80%. U općini Posušje broj nezaposlenih povećan je za 5,19%, te isto tako i općini Grude za 4,59%.
- U Kantonu Sarajevo je evidentirano smanjenje broja nezaposlenih za 2,63%. Najveće smanjenje je zabilježeno u općinama Trnovo (za 5,40%) i Stari Grad (za 4,15%).
- U Kantonu 10 evidentirano je smanjenje broja nezaposlenih za 4,4%, posebno u općinama Kupres (za 6,99%) i Tomislavgrad (za 6,95%).

2.4. Učešće žena u registriranoj nezaposlenosti

U Federaciji BiH u 2016. godini evidentirano je 202.075 nezaposlenih žena, što je manje za 2.278 ili 1,11% u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrano po kantonima, evidentirano je smanjenje broja nezaposlenih žena u svim kantonima osim Zapadnohercegovačkog i Bosansko-podrinjskog kantona.

Najveće smanjenje nezaposlenih žena zabilježeno je u Posavskom kantonu (za 4,49%), Kantonu 10 (za 2,67%) i Tuzlanskom kantonu (za 1,69%).

2.5. Kvalifikaciona struktura evidentiranih nezaposlenih

Broj stručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, manji je za 3,01%.

U stepenima stručnosti VSS i VŠS veći je broj osoba koje traže zaposlenje, dok je u SSS, VKV i KV smanjen. Povećan je broj nezaposlenih sa visokom stručnom spremom (VSS) za 0,43% i sa višom stručnom spremom (VŠS) za 1,20%. Smanjenje je broj nezaposlenih visoko kvalifikovanih radnika (VKV) 12,24%, zatim kvalifikovanih radnika (KV) 5,34% i osoba sa srednjom stručnom spremom (SSS) 0,98%.

Broj nestručnih osoba koje traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, manji je za 3,53%. Smanjen je broj nezaposlenih polukvalifikovanih (PKV) osoba za 6,85% zatim osoba sa nižom stručnom spremom (NSS) za 3,59%, i nekvalifikovanih osoba (NKV) za 3,29%.

Tabela 2: Kvalifikaciona struktura nezaposlenih osoba

Stručna sprema	Nestručne osobe			Stručne osobe				
	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2016. godini – ukupno	654	108.962	7.072	124.782	102.229	1.635	5.536	26.985
Prosječan broj nezaposlenih osoba u 2016. godini - žene	598	61.619	2.715	53.384	61.392	233	3.558	18.578

Broj osoba koje prvi put traže zaposlenje u Federaciji BiH u 2016. godini manji je za čak 4,49% u odnosu na 2015. godinu. Prosječan broj stručnih osoba koje prvi put traže zaposlenje u 2016. godini, u odnosu na 2015. godinu, manji je za 4,28%. Posmatrano po stručnoj spremi, kod stručnih osoba koje prvi put traže zaposlenje, u odnosu na prethodnu godinu, najveće smanjenje je evidentirano kod VKV za 8,17% i KV 7,16%, a povećanje kod VŠS za 3,83% i NSS za 0,62%.

2.6. Starosna struktura evidentiranih nezaposlenih

Krajem 2016. godine najbrojnije među registriranim nezaposlenima bile su osobe dobi između 30 i 49 godina (164.678 ili 44,24%), zatim mladi do 30 godina (113.517 ili 32,50%), te stariji od 50 godina (94.012 ili 25,26%). Broj mladih nezaposlenih osoba dobi do 30 godina u odnosu na 2015. godinu manji je za 11.955.

2.7. Promjene u evidenciji nezaposlenih

U skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba i Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja, sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje, po raznim osnovama, u 2016. godini u Federaciji BiH brisano je 133.037 osoba. U odnosu na 2015. godinu to je više za 17.892, tj. 15,54%. U istom periodu prijavljeno je 115.379 osoba, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 2.634, tj. 2,34%.

Također, u 2016. godini registrirano je više za 23.938 osoba koje su zaposlene sa evidencije nezaposlenih (92.263) od onih koje su se prijavile na evidenciju po prestanku radnog odnosa (68.325).

Broj zaposlenih s evidencije nezaposlenih u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu veći je za čak 15.671, dok je broj prijavljenih na evidenciju po prestanku radnog odnosa u 2016. godini u odnosu na 2015. godinu veći za 3.090.

Tabela 3: Pregled osnovnih pokazatelja o promjenama na tržištu rada u Federaciji BiH u 2016. godini

Kanton	Broj ukupno novoprijavljenih osoba na evidenciju nezaposlenih	Broj osoba brisanih iz evidencije	Broj prijavljenih na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa	Razlozi prestanka radnog odnosa			Zaposleno sa evidencije	Broj zaposlenih, stanje: decembar 2015. godine (podaci Federalnog zavoda za statistiku)
				Stečaj, likvidacija, restrukturiranje, privatizacija	Tehnološki ili organizacioni višak	Ostalo (prestanak ugovora na određeno vrijeme, sporazumni raskid ugovora, povreda radne obaveze i sl.)		
Unsko-sanski	13.207	15.615	6.973	147	1.835	4.991	9.489	33.083
Posavski	1.441	1.836	652	28	143	481	1.013	5.928
Tuzlanski	28.027	32.763	13.207	634	3.388	9.185	21.254	85.519
Zeničko-dobojski	20.730	23.818	13.684	185	3.071	10.428	17.615	72.677
Bosansko-podrinjski	1.315	1.383	654	6	89	559	998	6.778
Srednjobosanski	11.438	13.538	5.974	99	3.023	2.852	10.294	44.302
Hercegovačko-neretvanski	10.018	11.144	6.654	396	2.509	3.749	8.060	48.418
Zapadnohercegovački	3.092	2.913	1.744	74	809	861	1.878	18.176
Kanton Sarajevo	23.651	27.033	17.541	0	6.369	11.172	19.863	130.535
Kanton 10	2.460	2.994	1.242	51	353	813	1.799	9.562
UKUPNO	115.379	133.037	68.325	1.620	21.589	45.091	92.263	462.933

2.8. Zapošljavanje osoba sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje

U 2016. godini sa evidencija nezaposlenih kantonalnih službi za zapošljavanje zaposleno su ukupno 92.263 osobe sa evidencije nezaposlenih, što je za 15.671 više nego u prethodnoj godini, što štedstavlja izuzetno povećanje.

Posmatrano po kantonima, broj zaposlenja bio je sljedeći: 998 u Bosansko-podrinjskom, 1.013 u Posavskom, 1.799 u Kantonu 10, 1.878 u Zapadnohercegovačkom, 8.060 u Hercegovačko-neretvanskom, 9.489 u Unsko-sanskom, 10.294 u Srednjobosanskom, 17.615 u Zeničko-dobojskom, 19.836 u Kantonu Sarajevo i 21.254 u Tuzlanskom.

Posmatrano po kvalifikacijskoj strukturi, sa evidencije nezaposlenih najviše je zaposleno KV (31.695), SSS (30.943), VSS (14.337), VŠS (6.875) itd.

Tabela 4: Pregled brisanih osoba sa evidencije nezaposlenih zbog zaposlenja u Federaciji BiH u 2016. godini

Stručna sprema	NSS	NKV	PKV	KV	SSS	VKV	VŠS	VSS
Broj brisanih sa evidencije nezaposlenih osoba zbog zaposlenja - ukupno	44	9.456	708	31.695	30.943	335	2.207	16.875
Broj brisanih sa evidencije nezaposlenih osoba zbog zaposlenja - žene	34	4.041	230	11.168	15.691	95	1.463	11.775

2.9. Analiza tržišta rada

Nakon višegodišnje pauze, u 2016. godini u saradnji Federalnog zavoda za zapošljavanje i kantonalnih službi za zapošljavanje počela je realizacija projekta „Analiza potreba tržišta rada u Federaciji BiH 2016/2017. godine“, radi sticanja realnog uvida u stanje na tržištu rada kroz prikupljanje relevantnih podataka i informacija, između ostalog o potrebama za radnom snagom, višku radne snage, potrebama za obukom radnika, traženim zanimanjima, znanjima i vještinama i dr.

U okviru tog projekta planirano je anketiranje utvrđenog uzorka poslodavaca, odnosno 1.500 poslodavaca koji zapošljavaju pet (5) i više radnika.

Prvi rezultati anketiranja se očekuju početkom 2017. godine.

Također, uz podršku Evropske trening fondacije (ETF) razmotrit će se razvoj nove jedinstvene metodologije za provođenje analize tržišta rada. Riječ je o metodologiji koja će obuhvatiti kombinirano korištenje više informatičkih i istraživačkih alata, kao što su anketa poslodavaca, fokus grupe, intervjui i sl.

3. MATERIJALNA I SOCIJALNA SIGURNOST ZA VRIJEME NEZAPOSLENOSTI

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba (član 28) propisano je da zaposlenici osiguravaju svoju materijalnu i socijalnu sigurnost za vrijeme nezaposlenosti prvenstveno osiguranjem za slučaj nezaposlenosti. Materijalna i socijalna sigurnost podrazumijeva novčanu naknadu i uplatu doprinosa za zdravstveno i penzijsko osiguranje u skladu sa ovim i drugim zakonima. Federalni zavod, prema ovom zakonu, dodjeljuje kantonalnim službama za zapošljavanje nedostajuća sredstva za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

3.1. Novčana naknada

Pravo na novčanu naknadu za vrijeme nezaposlenosti stiče nezaposlena osoba koja u trenutku prestanka radnog odnosa ima najmanje osam mjeseci rada neprekidno ili osam mjeseci sa prekidima u posljednjih 18 mjeseci, s tim da se kao vrijeme provedeno na radu smatra vrijeme obaveznog osiguranja prema propisima koji reguliraju sistem poreza i obaveznih doprinosa. Visinu novčane naknade čini 40% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u posljednja tri mjeseca prije prestanka radnog odnosa nezaposlene osobe, a koju objavljuje Federalni zavod za statistiku. Novčana naknada se, ovisno o vremenu provedenom na radu, utvrđuje u trajanju od tri do 24 mjeseca, ukoliko se u toku trajanja prava ne promijene okolnosti koje utiču na dužinu trajanja naknade.

U 2016. godini u Federaciji BiH novčanu naknadu koristilo je prosječno mjesečno 10.933 nezaposlenih osoba. U odnosu na 2015. godinu, broj korisnika novčane naknade je veći za 471 ili 4,53%. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje su utrošile 48.078.881,07 KM, što je za 466.608,00 KM manje nego u 2015. godini.

3.2. Zdravstveno osiguranje

Članom 31. stav 1. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba propisano je da se zdravstveno osiguranje nezaposlenoj osobi osigurava u skladu sa propisima o zdravstvenom osiguranju, a članom 19. tač. 12, 13. i 14. Zakona o zdravstvenom osiguranju utvrđeno je pod kojim

uvjetima nezaposlena osoba prijavljena službi za zapošljavanje ima obavezno zdravstveno osiguranje.

Članom 84. Zakona o zdravstvenom osiguranju propisano je da osnovicu, način obračunavanja i uplate doprinosa za nezaposlene osobe utvrđuje svojim propisima zakonodavno tijelo kantona na prijedlog kantonalnog zavoda zdravstvenog osiguranja. Iz pomenutih zakonskih propisa vidljivo je da kantonalne službe za zapošljavanje i Federalni zavod nemaju nikakvog uticaja kod određivanja davanja za zdravstveno osiguranje nezaposlenih osoba, tako da su ta izdvajanja različito utvrđena po kantonima (u rasponu od 6 KM do 10 KM).

Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje konstantno ukazuju na probleme u vezi sa administriranjem zdravstvenog osiguranja nezaposlenih osoba, kao i na nerealne odluke o visini izdvajanja koje kantonalne skupštine donose na prijedlog kantonalnih zavoda zdravstvenog osiguranja.

U izvještajnom periodu u Federaciji BiH zdravstvenim osiguranjem bilo je obuhvaćeno prosječno mjesečno 249.874 nezaposlene osobe. U odnosu na 2015. godinu broj korisnika ovog prava manji je za 7.861 ili 3,14%, za što su kantonalne službe za zapošljavanje utrošile 22.849.370,40 KM, što je za 525.002,60 KM manje nego u 2015. godini.

3.3. Penzijsko i invalidsko osiguranje

Članom 31. stav 2. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba određeno je da se penzijsko i invalidsko osiguranje obezbjeđuje nezaposlenoj osobi kojoj nedostaju do tri godine do sticanja uvjeta za starosnu penziju u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

U 2016. godini u Federaciji BiH za 3.746 nezaposlenih osoba uplaćivani su doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje, što je za 1.592 osobe ili 70,17% manje nego prethodne godine. Za realizaciju ovog prava kantonalne službe za zapošljavanje utrošile su 1.173.548,54 KM, što je za 2.432.027,46 KM manje nego u 2015. godini.

3.4. Ostali transferi

Ostali transferi se odnose na Program mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije preduzeća ostali ili ostaju bez posla („Sl.novine Federacije BiH“, broj: 5/07).

Kantonalne službe za zapošljavanje su po ovom osnovu u 2016. godini isplatile ukupno sredstava u iznosu od 1.509.701,37 KM, od čega se iznos sredstava od 962.708,65 KM odnosi na JU Službu za zapošljavanje Kantona Sarajevo, a iznos od 546.992,72 KM se odnosi na JU „Službu za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona“ Bihać.

3.5. Uplata nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

S obzirom na to da sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova, kao i zbog određenog broja korisnika koji primaju novčanu naknadu duži period, kantonalne službe za zapošljavanje

nisu mogle uredno izmirivati svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba.

U skladu s preporukama Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH u 2016. godini je usvojena Odluka o modelu kriterija za utvrđivanje nedostajućih sredstava za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova službe za zapošljavanje.

U skladu sa čl. 49. i 50. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, kantonalne službe za zapošljavanje, osim službi za zapošljavanje Bosansko-podrinjskog i Kantona Sarajevo, podnijele su Federalnom zavodu zahtjeve za uplatu nedostajućih novčanih sredstava za obezbjeđenje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim i planiranim finansijskim sredstvima, izvršio uplatu nedostajućih sredstava u iznosu od 15.795.861,39 KM, što je za 1.973.481,73 KM više nego u 2015. godini.

Tabela 5: Pregled isplate nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje

Red broj	Kanton	Isplaćena sredstva (KM)
1.	Unsko-sanski	3.013.417,54
2.	Posavski	284.762,00
3.	Tuzlanski	4.978.050,04
4.	Zeničko-dobojski	3.910.513,59
5.	Bosansko-podrinjski	0
6.	Srednjobosanski	25.209,72
7.	Hercegovačko-neretvanski	1.413.352,00
8.	Zapadnohercegovački	1.626.874,64
9.	Kanton Sarajevo	0
10.	Kanton 10	543.681,86
UKUPNO		15.795.861,39

Pored isplate nedostajućih novčanih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje namjenjenih za materijalno socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, Federalni zavod je u 2016. godini izvršio i isplatu sredstava JU „Službi za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona“ Bihać u iznosu od 546.992,72 KM po Programu mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije preduzeća ostali ili ostaju bez posla („Sl.novine Federacije BiH“, broj: 5/07).

3.6. Rješavanje u drugostepenom postupku

U skladu sa članom 35. Zakona o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Federalni zavod rješava po žalbama izjavljenim protiv rješenja kantonalnih službi za zapošljavanje kojima je odlučeno o pravima po osnovu nezaposlenosti. U izvještajnom periodu izjavljeno je 540 žalbi protiv prvostepenih rješenja. Sa neriješenim žalbama prenesenim iz 2015. godine (68), u rješavanju je bilo 608 predmeta, što je za 153 ili 25% manje u odnosu na 2015. godinu. Riješeno je 558 predmeta, i to: 340 žalbi je odbijeno, 21 žalba je uvažena i predmet meritorno riješen u drugostepenom upravnom postupku, 142 žalbe su uvažene i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak i odlučivanje, a 55 žalbi je urađeno na drugi Zakonom o upravnom postupku

propisan način (odbačena, ustupljena drugom organu, prvostepeni organ riješio). Ostalo je neriješeno 50 predmeta. Kod kantonalnih sudova pokrenuta su 33 upravna spora.

3.7. Aktivnosti poduzete radi očuvanja finansijske stabilnosti u kontekstu pokrenutih sudskih postupaka demobiliziranih branilaca

Vezano za pokrenute sudske postupke radi usklađivanja novčanih naknada demobiliziranih branilaca iz prethodnih godina, stanje u 2016. godini je ostalo nepromijenjeno u odnosu na 2015. godinu.

Naime, nakon što su kantonalni sudovi u Mostaru i Širokom Brijegu donosili pravomoćne odluke kojim se odbijaju tužbe demobiliziranih branilaca radi donošenja rješenja o faktičkom usklađivanju novčane naknade tj. prihvatili pravno postupanje kantonalnih službi za zapošljavanje i Federalnog zavoda po podnesenim zahtjevima, nakon čega su isti po punomoćnicima Vrhovnom sudu Federacije BiH podnosili zahtjev za vanredno preispitivanje sudske odluke. Podneseno je ukupno 79 zahtjeva.

Ovi postupci su u fazi odlučivanja i nijedan predmet nije meritorno riješen, a Federalni zavod je podnio Vrhovnom sudu Federacije BiH odgovore na dostavljene zahtjeve kojim predlaže odbijanje zahtjeva za vanredno preispitivanje sudskih odluka kao neosnovanih.

Zaključno, a s obzirom na to da su postupci pred Vrhovnim sudom Federacije BiH još uvijek u toku, te da je neizvjesno i eventualno pokretanje i drugih novih administrativnih ili sudskih postupaka i njihov konačni ishod, ostaje obaveza da će ovaj Zavod nastaviti poduzimati sve adekvatne pravne radnje radi zaštite svog pravnog i finansijskog interesa.

3.8. Primjena međunarodnih sporazuma/ugovora o socijalnom osiguranju

U skladu sa sporazumima o socijalnom osiguranju, Federalni zavod, kao organ nadležan za provođenje pravnih propisa kojima je regulirana oblast materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, u 2016. godini primio je 683 zahtjeva za izdavanje uvjerenja o stažu osiguranja i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti, na propisanim obrascima u skladu sa operativnim protokolima ili administrativnim sporazumima za provođenje ugovora o socijalnom osiguranju, a što je za 58 zahtjeva manje nego u 2015. godini. Sa neriješenim predmetima prenesenim iz 2015. godine (64), u rješavanju je bilo 747 predmeta.

Od ukupnog broja primljenih zahtjeva po Sporazumu potpisanom između Bosne i Hercegovine i SR Jugoslavije („Službeni glasnik BiH“, broj 16/03), Federalni zavod je u izvještajnom periodu Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavio na daljnji postupak 185 uvjerenja o periodima osiguranja navršenim u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade po osnovu nezaposlenosti.

U skladu sa Ugovorom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske („Službeni glasnik BiH“, broj 6/03), Hrvatskom zavodu za zapošljavanje dostavljena su 164 uvjerenja o stažu osiguranja u Federaciji BiH i korištenju novčane naknade.

Isto tako, u skladu sa Sporazumom o socijalnom osiguranju potpisanim između Bosne i Hercegovine i Republike Slovenije („Službeni glasnik BiH“, broj 8/07), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH na daljnji postupak dostavljena su 273

uvjerenje o potvrđivanju staža osiguranja i korištenju novčane naknade za slučaj nezaposlenosti u Federaciji BiH.

3.9. Potraživanja po osnovu dospelih a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje

Federalni zavod je, kao nositelj osiguranja za slučaj nezaposlenosti, zaključio sporazume sa kantonalnim službama za zapošljavanje i pravnim osobama dužnicima koji su u periodu od 01.01.1992. do 31.12.2005. godine imali u strukturi kapitala 50% i više državnog kapitala, a u skladu sa Zakonom o naplati i djelimičnom otpisu dospelih, a nenaplaćenih doprinosa za socijalno osiguranje („Službene novine Federacije BiH“, br. 25/06 i 52/09). Ukupan iznos potraživanja po zaključenim sporazumima iznosio je 2.013.789 KM. Stanje potraživanja po tom osnovu 31.12.2016. godine sveden je na iznos od 431.803 KM. Radi naplate preostalog dijela potraživanja, Porezna uprava Federacije BiH je pokrenula postupke prinudne naplate, kao što su: naplata iz novčanih sredstava, obustava transakcija preko računa otvorenih kod banaka, naplata iz imovine, prodaja pokretne i nepokretne imovine i dr. U skladu sa članom 9. Zakona o jedinstvenom sistemu registracije, kontrole i naplate doprinosa („Službene novine FBiH“, br. 42/09 i 102/12), Porezna uprava Federacije BiH je u obavezi da godišnji izvještaj o naplati i kontroli pomenutih doprinosa dostavi Federalnom ministarstvu finansija i vanbudžetskim fondovima.

3.10. Obaveza prema Fondu za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom

Za izvršenje obaveze koja proističe iz Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji, osposobljavanju i zapošljavanju osoba sa invaliditetom („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/10), a koja se odnosi na izdvajanje 10% planiranih sredstava za aktivnu politiku zapošljavanja radi finansiranja Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, Federalni zavod je, u okviru ugovora koji je sačinjen i zaključen s Fondom na osnovu preporuke Ureda za reviziju institucija u Federaciji BiH, nakon uvida u pravdanje sredstava uplaćenih u 2015. godini, izvršio planiranu uplatu sredstava u 2016. godini u iznosu od 1.295.000 KM.

4. AKTIVNA POLITIKA ZAPOSŁJAVANJA

Aktivna politika zapošljavanja u 2016. godini finansirana iz sredstava Federalnog zavoda provođena je u skladu sa Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, Strategijom jačanja funkcije posredovanja u javnim službama za zapošljavanje u Federaciji BiH, Doktrinom rada javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH i Programom rada Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2016. godinu.

U 2016. godini osigurana su sredstva za realizaciju mjera i programa aktivne politike zapošljavanja započelih u prethodne tri godine, kojima je obuhvaćeno oko 17.000 osoba, a srazmjerno raspoloživim finansijskim sredstvima stvorene su pretpostavke za implementaciju novih mjera i programa iz 2016. godine.

Podrška je pružena ciljnim grupama nezaposlenih osoba koje su pomenutim strateškim dokumentima utvrđene kao teže zapošljive. Važno je istaći da su u 2016. godini javni pozivi za učešće u realizaciji mjera aktivne politike zapošljavanja objavljeni znatno ranije nego u prethodnom periodu.

Mjere aktivne politike zapošljavanja uglavnom su bile usmjerene na:

- poticanje zapošljavanja kod poznatog poslodavca,
- samozapošljavanje,
- obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje,
- pripremu nezaposlenih za tržište rada,
- stvaranje za sve jednakih mogućnosti u pristupu tržištu rada.

Realizacijom mjera aktivne politike zapošljavanja nastojalo se ostvariti zapošljavanje što većeg broja osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH sa posebnom socijalnom i rodnom osjetljivošću, radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, te stvaranja uvjeta za sticanje radnih vještina.

Da bi se postigao što veći stepen pravičnosti, u realizaciji ovih mjera nisu mogli učestvovati:

- poslodavci koji ne izmiruju redovno obaveze po osnovu poreza i doprinosa,
- poslodavci koji su koristili kreditna ili bespovratna sredstva iz poticajnih mjera Zavoda/Službe a nisu ispoštovali obaveze u skladu sa zaključenim ugovorima, odnosno nisu zaposlili predviđen broj radnika i/ili ne vraćaju redovno dobivena sredstva,
- poslodavci evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka, jer sa zaposlenikom nisu zaključili ugovor o radu – rad na crno

Također, važno je istaći da u realizaciji mjera iz 2016. godine nisu mogli učestvovati organi državne uprave na svim nivoima vlasti u Federaciji BiH.

Radi mjerenja rezultata i učinaka mjera aktivne politike zapošljavanja, u okviru vlastitih kapaciteta, uspostavljen je mehanizam monitoringa i evaluacije prema utvrđenim indikatorima. Na osnovu nalaza iz provedenog monitoringa i evaluacije može se zaključiti da su, u skladu sa raspoloživim resursima u datim okolnostima, postignuti dobri rezultati i učinci. Veliku prednost u ovom procesu predstavlja mogućnost korištenja portala Porezne uprave Federacije BiH radi provjere uplate obaveznih doprinosa kao i zaposlenosti kod korisnika poticaja za zapošljavanje.

Potrebno je istaći da se značajan dio aktivnosti odnosio i na provođenje Uredbe o poticanju zapošljavanja koja se finansira iz Budžeta Federacije BiH, a kojom se potiče prvo zapošljavanje mladih i samozapošljavanje.

4.1. Realizacija programa i mjera iz 2013., 2014. i 2015. godine

U 2016. godini osigurana su sredstva za realizaciju mjera i programa aktivne politike zapošljavanja započetih u prethodne tri godine tj. u 2013., 2014. i 2015. godini, kojima je obuhvaćeno oko 17.000 osoba, i to: Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013, Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2013. godini, Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2014. godini, Program sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva 2014 (Prvo radno iskustvo 2014, Prilika za sve 2014, Sezonsko zapošljavanje 2014, Vaučer za posao 2014, Program pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje

2014, Program sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva 2015 (Prvo radno iskustvo 2015, Prilika za sve 2015, Sezonsko zapošljavanje 2015, Vaučer za posao 2015, Program Start up 2015.

Pored navedenih programa realizirani su i sljedeći programi za koje su javni pozivi objavljeni krajem 2015. godine a čija se realizacija odvijala u 2016. godini.

4.1.1 Program zapošljavanja Roma u 2015. godini

Program zapošljavanja Roma u 2015. godini se provodi s ciljem sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH, posebno cijeneći njihovu socijalnu, rodnu i drugu osjetljivost, a radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada i sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti.

Javni poziv za učešće u realizaciji ovog programa objavljen je u decembru 2015. godine, tako da su se potpisivanje ugovora o sufinansiranju i implementacija odvijali u 2016. godini.

U sklopu realizacije Programa zaključena su 34 ugovora ukupne vrijednosti od 269.433,42 KM, radi zapošljavanja 45 osoba, od čega je 18 žena ili 40%.

Prema obrazovnoj strukturi, 19 osoba je sa srednjom stručnom spremom, 15 je nekvalifikovanih, 10 kvalifikovanih i jedna osoba sa visokom stručnom spremom.

Prosječna dob sufinansiranih osoba je 38 godina, a u prosjeku su bile nezaposlene 47 mjeseci, a 14 osoba su mlađe od 30 godina.

4.1.2 Program sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2015

Cilj Programa sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2015 je omogućiti poticaj za osobe sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH radi samozapošljavanja i zapošljavanja u novoregistrovanim i već postojećim poslovnim subjektima (obrtima) u oblasti poljoprivrede.

Javni poziv za učešće u realizaciji ovog programa objavljen je u novembru 2015. godine, tako da su se potpisivanje ugovora o sufinansiranju i implementacija odvijali u 2016. godini.

Ciljna grupa/korisnici sredstava su lica prijavljena na evidenciju nezaposlenih u Federaciji BiH, te u registar poljoprivrednih gazdinstava i registar klijenata, bez obzira na stepen obrazovanja i dob, a koja će po odobravanju sredstava registrovati i održati registrovanom poljoprivrednu djelatnost u trajanju od najmanje 36 mjeseci i/ili koje će se zaposliti u novoregistriranim ili već postojećim poljoprivrednim obrtima.

Prema obrazovnoj strukturi, 180 je kvalifikovanih osoba (39,21%), 153 je nekvalifikovanih (33,33%), 118 sa srednjom stručnom spremom (25,70%), 7 je sa visokom stručnom spremom (1,5%) i jedna osoba sa višom stručnom spremom.

Prosječna dob sufinansiranih osoba je 44 godine, a u prosjeku su bile nezaposlene 7,5 godina, što ukazuje na podatak o velikom broju dugotrajno nezaposlenih osoba koje su obuhvaćene ovim programom, a 35 osoba su mlađe od 30 godina.

U sklopu realizacije Programa zaključen je 451 ugovor ukupne vrijednosti od 1.773.657,46 KM radi zapošljavanja 459 osoba, od čega su 83 žene ili 18,08%. Evidentan je porast broja zaposlenih u oblasti poljoprivrede u Federaciji BiH u

2016. godini čemu je dat doprinos i kroz ovaj program, a istovremeno prema analizama tržišta rada primijetno je blago opadanje učešća poljoprivrede u neformalnoj zaposlenosti u posljednjem periodu.⁶

4.2. Program sufinansiranja zapošljavanja 2016

Finansijska sredstva za realizaciju Programa sufinansiranja zapošljavanja 2016 u iznosu od 10.350.000,00 KM osigurao je Federalni zavod.

Program se provodi s ciljem sufinansiranja zapošljavanja najmanje 4.000 osoba sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH bez obzira na dob, stručnu spremu i radno iskustvo, posebno cijeneći socijalnu i rodnu i drugu osjetljivost, radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada, sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti, te očuvanja i unapređenja radnih sposobnosti.

- Prilika za sve 2016

Ova mjera se odnosi na zapošljavanje nezaposlenih osoba, bez obzira na radno iskustvo, dob i stepen obrazovanja, prijavljenih na evidenciju nezaposlenih osoba prije dana podnošenja prijave poslodavca na Javni poziv, uz zasnivanje radnog odnosa na period od šest (6) mjeseci. Cilj mjere je da se što većem broju nezaposlenih osoba olakša integracija na tržištu rada i spriječi prelazak u dugotrajnu nezaposlenost.

U sklopu realizacije ove mjere do kraja 2016. godine zaključeno je 1.190 ugovora sa poslodavcima ukupne vrijednosti od 6.031.773,90 KM radi zapošljavanja 3.057 osoba, od čega je 1.269 žena (41,51%).

Prema obrazovnoj strukturi, najviše je osoba sa srednjom stručnom spremom (1.482 ili 48,47%), zatim kvalifikovanih (853 ili 27,90%), te osoba sa visokom stručnom spremom (378 ili 12,36%).

Prosječna dob sufinansiranih osoba iznosi 31 godinu, a u prosjeku su bile nezaposlene 30 mjeseci.

- Periodično/sezonsko zapošljavanje 2016

Ova mjera se odnosi na zapošljavanje nezaposlenih osoba bez obzira na stručnu spremu, radno iskustvo i dob, uz zasnivanje radnog odnosa na period do šest mjeseci. Cilj je da se nezaposlenim osobama olakša integracija na tržištu rada i spriječi prelazak u dugotrajnu nezaposlenost, te da se poslodavcima osigura radna snaga u skladu sa njihovim potrebama. Poslodavac sa Zavodom i Službom zaključuje Ugovor o sufinansiranju zapošljavanja određenog broja osoba na period od najduže šest (6) mjeseci. Ugovori o radu koje poslodavac zaključuje pojedinačno sa nezaposlenim osobama u principu se zaključuju višekratno i to od najkraće na jedan (1) do najduže na šest (6) mjeseci u okviru perioda trajanja Ugovora o sufinansiranju zapošljavanja.

Do kraja 2016. godine u realizaciju ove mjere u sklopu Programa uključen je 91 poslodavac, sa kojima su zaključeni ugovori ukupne vrijednosti 505.461,00 KM, a kod kojih su zaposlene 262 osobe od čega su 92 žene ili 35,11%.

Prema obrazovnoj strukturi, najviše je osoba sa srednjom stručnom spremom (138 ili 52,67%) i kvalifikovanih (69 ili 31,29%) i nekvalifikovanih (30 ili 11,45%).

---

⁶ Dijagnoza tržišta rada, Ekonomski institut, Sarajevo, 2015, str. 45

Prosječna dob sufinansiranih osoba je 31 godina, a u prosjeku su bile nezaposlene 32 mjeseca.

- Vaučer za posao 2016

Kroz ovu mjeru sufinansirano je zapošljavanje nezaposlenih osoba dobi preko 40 godina prijavljenih na evidenciju nezaposlenih najmanje 24 mjeseca, osoba s invaliditetom, članova domaćinstva u kojem ni jedan član nije zaposlen, članova šehidskih porodica ili porodica poginulih branitelja i drugih specifičnih kategorija nezaposlenih osoba, uz zasnivanje radnog odnosa na period od najmanje šest mjeseci. Cilj je da se uz pomoć „vaučera“, koji preuzima u Službi/birou za zapošljavanje, nezaposlena osoba motivira da samostalno traži zaposlenje kod poslodavaca radi integracije na tržištu rada i prekida dugotrajne nezaposlenosti.

Do kraja 2016. godine u realizaciju ove mjere u sklopu Programa uključena su 332 poslodavaca, sa kojima su zaključeni ugovori ukupne vrijednosti 1.309.950,67 KM, a kod kojih je zaposleno 508 osoba od čega su 223 žene ili 43,89%.

Prema obrazovnoj strukturi, najviše je osoba sa srednjom stručnom spremom (222 ili 43,70%), kvalifikovanih (159 ili 31,29%) i nekvalifikovanih (93 ili 18,30%).

Prosječna dob sufinansiranih osoba iznosi 41 godinu, a u prosjeku su bile nezaposlene 6 godina, što ukazuje na činjenicu da je ovom mjerom obuhvaćena kategorija koja je na tržištu rada zaista u nepovoljnoj situaciji.

4.3. Program pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje 2016 – Obukom do zaposlenja

Finansijska sredstva za realizaciju Programa pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje 2016 – Obukom do zaposlenja u iznosu od 1.000.000,00 KM osigurao je Federalni zavod.

Cilj Programa je da se omogući priprema za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje, u konkretnom poslovnom okruženju. Ovaj program je fokusiran na nezaposlene osobe koje nemaju potrebna znanja i vještine, posebno kada su u pitanju nove metode i tehnologije rada u sektoru privrede. Kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje za potrebe konkretnog poslodavaca, ali i za otvoreno tržište rada, potiče se rješavanje problema prilagođavanja radne snage i zadovoljavanje stvarnih potreba tržišta rada.

U okviru Programa u 2016. godini potpisani su ugovori sa 28 poslodavaca o sufinansiranju obuke za 387 nezaposlenih osoba (53,75% žena i 46,25% muškaraca), od kojih će 308 ostati u radnom odnosu najmanje šest (6) mjeseci. Prosječna dob nezaposlenih osoba je 30 godina, a dužina nezaposlenosti četiri godine. Prema kvalifikacionoj strukturi, najviše je osoba sa srednjom stručnom spremom (160 ili 41,34%) i kvalifikovanih radnika (150 ili 38,76%). Obuke su se većim dijelom odnosile na zanimanja u tekstilnoj industriji (70,28%), proizvodnji hemikalija (7,75%), te drvnoj industriji (7%).

Prosječna dob sufinansiranih osoba iznosi 30 godina, a u prosjeku su bile nezaposlene 45 mjeseci. Ukupna vrijednost potpisanih ugovora u izvještajnom periodu iznosi 598.960,00 KM.

4.4. Program zapošljavanja Roma 2016

Odlukom o rasporedu budžetskih sredstava za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja koju je donijelo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine za zapošljavanje ove populacije u Bosni i Hercegovini u 2015. godini, predviđeno je ukupno 700.000 KM.

Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice je, kao resorno ministarstvo, sa Federalnim zavodom za zapošljavanje, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta, zaključilo Memorandum o razumijevanju o implementaciji Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja, broj: 01-39-1-2720-2/15 od 30.12.2015. godine (u daljem tekstu: Memorandum). Memorandumom je utvrđeno da se navedena sredstva usmjere za sufinansiranje zapošljavanja kod poslodavaca i samozapošljavanje nezaposlenih Roma. Od ukupnog iznosa sredstava (700.000 KM) za zapošljavanje Roma u Federaciji Bosne i Hercegovine predviđeno je 438.620 KM.

Program se realizira s ciljem sufinansiranja zapošljavanja i samozapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u Federaciji BiH, posebno cijeneći njihovu socijalnu, rodnu i drugu osjetljivost, a radi jačanja njihove konkurentnosti na tržištu rada i sprečavanja dugotrajne nezaposlenosti. Raspoloživa finansijska sredstva u iznosu od 438.620 KM predviđena su za podršku zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u Federaciji BiH u 2016. godini.

Ova sredstva će se usmjeriti za:

- sufinansiranje poslodavaca radi zapošljavanja Roma sa evidencije nezaposlenih u iznosu od 6.000 KM po jednoj osobi, u trajanju od 12 mjeseci,
- sufinansiranje samozapošljavanja Roma u iznosu od 5.000 KM po jednoj osobi, u trajanju od 12 mjeseci.

Dio odobrenih sredstava se u skladu sa Memorandumom može izdvojiti za zapošljavanje Roma u Službi, kao i za isplatu troškova romskim predstavnicima, članovima komisija za odabir korisnika za učešće u radu, kao i za edukaciju Roma u okviru realizacije sufinansiranja samozapošljavanja, a prema procjeni Zavoda.

Upravni odbor Zavoda je po Javnom pozivu odobrio sredstva u ukupnom iznosu od 371.000 KM, odnosno 65.000 KM za samozapošljavanje 13 fizičkih lica – nezaposlenih Roma, te 306.000 KM za zapošljavanje 51 nezaposlenog Roma. U toku je zaključivanje ugovora o sufinansiranju zapošljavanja i samozapošljavanja.

Iz preostalih sredstava u iznosu od 67.620 KM, Zavod će obnoviti, tj. nastaviti Javni poziv.

Zaključivanjem Memoranduma o razumijevanju za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja za 2016. godinu između Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH, entiteskih zavoda za zapošljavanje i Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH obezbijedeni su neophodni uvjeti za zapošljavanje Roma u 2017. godini. Sredstva su obezbijedena iz Budžeta BiH.

Također, Vlada Federacije BiH je obezbijedila sredstva iz Budžeta Federacije BiH za zapošljavanje Roma u 2017. godini, a koja će biti implementirana posredstvom Federalnog ministarstva rada i socijalne politike.

4.5. Uredba o poticanju zapošljavanja

Uredbu o poticanju zapošljavanja, V. broj: 1668/2015, donijela je Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 32. sjednici, održanoj 3.12.2015. godine.

Uredbom o poticanju zapošljavanja (Službene novine Federacije BiH br. 95/15, 32/16, 48/16) se u cilju poticanja zapošljavanja uređuju uslovi za korištenje i postupak za ostvarivanje prava na subvencioniranje poslodavaca za slučaj zapošljavanja nezaposlenih osoba bez radnog iskustva, odnosno radnog staža u zvanju za koje su se obrazovale ili u nivou stručne spreme, i osoba koje se same zapošljavaju, izvori sredstava, kriteriji za raspored sredstava, nadzor nad korištenjem sredstava, kao i druga pitanja od značaja za osiguravanje efektivnog i odgovornog raspolaganja sredstvima koja se za ove namjene izdvajaju iz Budžeta Federacije Bosne i Hercegovine.

U realizaciji Uredbe učestvuju Federalno ministarstvo razvoja, poduzetništva i obrta, Federalni zavod za zapošljavanje, kantonalne službe za zapošljavanje, Porezna uprava Federacije BiH i Federalna uprava za inspekcijske poslove.

Pravo na subvenciju za zapošljavanje po Uredbi mogli su ostvariti poslodavci isključivo iz privatnog sektora koji:

- obavljaju djelatnost koja nije iz oblasti trgovine, ugostiteljstva ili priređivanja igara na sreću,
- u posljednjih osam mjeseci do dana objave javnog poziva nisu smanjili broj zaposlenih osoba, osim u slučajevima opravdano upražnjenih radnih mjesta (otkaz na vlastiti zahtjev radnika, penzionisanje, nesposobnost za rad),
- isplaćuju radnicima dospjele plaće u skladu sa odredbama važećih propisa,
- uplaćuju dospjele poreze i doprinose za obavezna osiguranja istovremeno sa isplatom plaće,
- nisu evidentirani u Registru novčanih kazni zbog duga neplaćenih novčanih kazni i troškova postupka izrečenih radi učinjenog prekršaja jer sa zaposlenikom nije zaključio ugovor o radu - rad na crno.

Također, pravo na subvenciju za samozapošljavanje u skladu sa ovom uredbom mogla je ostvariti osoba koja ispunjava sljedeće uslove:

- dostavi dokaz o registraciji društva sa ograničenom odgovornošću u kojem je jedini osnivač ili obrta na vlastito ime koji su registrirani nakon stupanja na snagu Uredbe i koji nisu u oblasti trgovine, ugostiteljstva ili priređivanja igara na sreću i
- nemaju neizmirenih dospjelih obaveza po osnovu poreza i doprinosa.

Po osnovu poticanja prvog zapošljavanja mladih nezaposlenih osoba dobi do 30 godina ugovoreno je ukupno 15.297.958,47 KM, a zaposlene su 2.262 osobe, od čega 809 žena, a 1.453 muškaraca.

Prema obrazovnoj strukturi, najviše je osoba sa srednjom stručnom spremom III i IV stepena (1.676 ili 74%). Prosječna dob sufinansiranih osoba po poticanju zapošljavanja mladih iznosi 24 godine, a u prosjeku su bile nezaposlene 2 godine.

Po osnovu poticanja samozapošljavanja, odnosno pokretanja i registriranja samostalne djelatnosti ugovoreno je ukupno 10.577.399,93 KM, a zaposleno je 1.525 osoba, od čega 405 žena i 1.120 muškaraca.

Prema obrazovnoj strukturi, najviše je osoba sa srednjom stručnom spremom III i IV stepena (1.135 ili 75%). Prosječna dob osoba korisnika poticaja za samozapošljavanje iznosi 39 godina, a u prosjeku su ove osobe bile nezaposlene više od 5 godina, što ukazuje na činjenicu da je ovom mjerom obuhvaćena kategorija dugotrajno nezaposlenih osoba.

4.6. Finansiranje projekata sa drugim organizacijama i institucijama

U izvještajnom periodu Federalni zavod je sa drugim organizacijama i institucijama učestvovao u realizaciji više projekata.

4.6.1. Zajednički projekti s drugim organizacijama i institucijama u vezi s obukom i zapošljavanjem

Naziv projekta / programa	Partneri u realizaciji	Ukupno predviđena sredstva (KM)	Učešće Zavoda	Broj korisnika
Projekat radne integracije, obuke i ekonomskog jačanja osoba sa Down sindromom i Projekat radne integracije žena žrtava nasilja u porodici	Projekat zapošljavanja mladih – YEP, Udruženje oditelja djece s Down sindromom YEP i Fondacija lokalne demokratije	97.601,00	19.000,00	Obuka i zapošljavanje 5 osoba
Projekat „Registracija, pokretanje i poslovanje djelatnosti samostalnog poljoprivrednog proizvođača“	Služba za zapošljavanje ZDK, Društvo za ekonomske usluge i promet „Cronos“ i 12 općina iz ZDK	15.478,00	9.200,00	Obuka 417 osoba
Projekat „Kako pokrenuti vlastiti biznis“	Služba za zapošljavanje ZDK, Planjax akademija i 12 općina iz ZDK	20.293,00	13.800,00	Obuka 590 osoba
Projekat „Škola za poduzetnike u poljoprivrednoj proizvodnji“	Američka agencija za međunarodni razvoj i Švedska razvojna agencija – Projekat USAID/SWEDEN FARMA II i Vanjskotrgovinska komora BiH	24.800,00	5.286,19	Obuka 80 osoba
Program sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca	Služba za zapošljavanje BPK i Vlada BPK	300.000,00	200.00,00	Zapošljavanje 41 osobe
Program sufinansiranja zapošljavanja demobiliziranih branitelja, ratnih vojnih invalida i članova njihovih obitelji	Služba za zapošljavanje SBK i Kantonalna uprava za branitelje SBK.	392.400,00	197.600,00	Zapošljavanje 54 osobe
Obuka i zapošljavanje kandidata na poslovima ručne i mašinske obrade drveta za potrebe preduzeća Rukotvorine d.o.o.	Američka agencija za međunarodni razvoj i Švedska razvojna agencija – Projekat unapređenja lokalnog razvoja GOLD, UNDP i Općina Konjic	553.630,00	48.430,00	Obuka i zapošljavanje 15 osoba
Projekat „Formiranje regionalnog centra za fizijatriju u Maglaju“	Služba za zapošljavanje ZDK, Ministarstvo zdravstva ZDK i JU „Dom zdravlja Maglaj“	50.607,84	27.207,84	Zapošljavanje 2 osobe

Naziv projekta / programa	Partneri u realizaciji	Ukupno predviđena sredstva (KM)	Učešće Zavoda	Broj korisnika
Projekat "Put do ekološke certifikacije" - (od polja do stola)	Služba za zapošljavanje ZHK i Eko Bio Gen d.o.o.	75.000,00	50.000,00	Zapošljavanje 3 osobe, obuka 110 osoba
Projekat "Ekonomsko osnaživanje žena žrtava nasilja do smanjenja nezaposlenih žena i siromaštva u Bosanskom Grahovu"	Ambasada Kraljevine Nizozemske, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva HBŽ/K10 Livno i Općina Bosansko Grahovo	108.690,00	32.140,00	Zapošljavanje 3 osobe, obuka 50 osoba
Projekat „Uloga mladih u razvoju poljoprivrede i stočarstva. Novi izazovi - nova radna mjesta“	Ambasada Švicarske, Ministarstvo poduzetništva TK, Općina Lukavac, Udruženje građana „Simentalac“ i mljekara Meggle d.o.o.	85.600,00	50.000,00	Zapošljavanje 5 osoba, obuka 20 osoba
Projekat „Zapošljavanje edukacijskog rehabilitatora i pedagoga i opremanje kabineta istih“	JU „Dječiji vrtić Ljubuški“ i Općina Ljubuški	60.200,00	19.200,00	Zapošljavanje 2 osobe

4.6.2. Projekat „Volontiranje je cool“

„Volontiranje je cool“ je Projekat kojim se promoviraju korisni efekti volonterizma. Ovaj projekat implementira Centar za razvoj omladinskog aktivizma i provodi se zajedno sa školama kao ključnim nositeljima odgoja. U Projektu je učestvovalo više od 1.000 volontera iz 36 osnovnih škola iz: Mostara, Konjica, Stoca, Čapljine, Goražda, Istočnog Sarajeva i Sarajeva.

Financijsko učešće Federalnog zavoda za zapošljavanje iznosi 2.670,00 KM.

4.6.3. Sajmovi zapošljavanja

Federalni zavod je, u skladu sa utvrđenim aktivnostima podržava održavanje sajмова zapošljavanja u organizaciji kantonalnih službi za zapošljavanje.

U organizaciji JU „Službe za zapošljavanje Zeničko-dobojskog kantona“ održan je „Sajam zapošljavanja Zenica 2016“ u okviru koga su održane četiri prezentacije od strane Saveza udruženja poslodavaca ZDK, Agencije za razvoj Općine Tešanj, Udruženja poljoprivrednika i prezentacija mladih poduzetnika. Sajmu je prisustvovalo 58 poslodavaca iz dvanaest općina ZDK.

Financijsko učešće Federalnog zavoda za zapošljavanje iznosi 10.000,00 KM.

4.6.4. Programi lokalnih partnerstava za zapošljavanje

Međunarodna organizacija rada (ILO) u okviru projekta koji finansira EU pod nazivom „Podrška lokalnim partnerstvima za zapošljavanje u Bosni i Hercegovini“, a koji se finansira iz IPA 2014 je u julu 2016. godine objavila *Poziv za dostavljanje konceptnih prijedloga za učešće u konkursu za dodjelu bespovratnih sredstava*. Ukupna vrijednost projekta je 4 miliona eura, od kojih su 3 miliona eura namijenjena za dodjelu bespovratnih sredstava lokalnim zajednicama u BiH.

S tim u vezi, Federalnom zavodu za zapošljavanje se obratilo više poslodavaca i organizacija za partnerstvo u izradi Concept Note za projektne prijedloge. Od ukupno 9 primljenih zahtjeva, dva zahtjeva su prošla u drugi krug prijave

projektnog prijedloga po navedenom javnom pozivu, i to: projektni prijedlog Regionalne razvojne agencije za regiju Centralna BiH – REZ i projektni prijedlog Udruženja poslodavaca Federacije BiH, a koji se odnose na obuku i podršku zapošljavanju više stotina nezaposlenih osoba u oblasti tekstilne industrije s posebnim osvrtom na ranjive kategorije s područja poplavljenih 2014. godine.

4.6.5. Prekogranična saradnja sa Crnom Gorom

U okviru Prvog poziva za dostavljanje prijedloga projekata IPA Prekograničnog programa BiH - Crna Gora (2014-2020), Federalni zavod zajedno sa neprofitnom organizacijom „CENER 21“ učestvuje kao koaplikant u realizaciji projektne ideje, a koja se zasniva na preduzimanju aktivnosti koje vode ka osnaživanju ranjivih grupa da započnu i vode biznis u sferi „zelene ekonomije“. Projektni partner iz Crne Gore je Zavod za zapošljavanje Crne Gore.

4.7. Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja

Programom dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja iz sredstava revolving kreditne linije promijenjen je pristup i koncept kreditiranja iz vlastitih namjenskih sredstava, čime su ta sredstva postala dostupna većem broju korisnika. Sredstva revolving kreditne linije koriste se posredstvom Razvojne banke Federacije Bosne i Hercegovine, u svrhu pružanja posebnih uvjeta za one korisnike koji imaju mogućnost i potrebu da novim zapošljavanjem radne snage ili samozapošljavanjem doprinesu ublažavanju problema nezaposlenosti.

Iznos kredita je:

- *za industriju 25.000 KM po novozaposlenom radniku,*
- *za zanatstvo i usluge 15.000 KM po novozaposlenom radniku,*
- *za poljoprivrednu proizvodnju 10.000 KM po novozaposlenom radniku.*

Rok otplate kredita za kreditnu liniju ZZ-260/revolving je do sedam (7) godina za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, uključujući *grace period*. Na zahtjev korisnika kredita, rok otplate kredita može biti i kraći. *Grace period* je do 12 mjeseci za industriju, zanatstvo, usluge i poljoprivrednu proizvodnju, a dvije godine za poljoprivrednu proizvodnju – zasadi. Kamatna stopa za kreditnu liniju gdje rizik snosi banka je 4% za industriju, zanatstvo i usluge (2% kamata RB FBiH + 2% kamata poslovne banke) i 3% za poljoprivrednu proizvodnju (1,5% kamata RB FBiH + 1,5% kamata poslovne banke).

Kredit za kreditnu liniju OZO-010, namijenjen za održavanje zaposlenosti, utvrđuje se u minimalnom iznosu od 15.000 KM do najviše 500.000 KM ili 5.000 KM po zaposlenom. Rok otplate je do 36 mjeseci, uključujući i *grace period* do šest mjeseci. Kamatna stopa se utvrđuje u visini 5% fiksno na godišnjem nivou.

U 2016. godini su provedene sljedeće aktivnosti:

- *po kreditnoj liniji ZZ-260/revolving realiziran je jedan (1) kredit, u ukupnom iznosu od 600.000,00 KM uz obavezu zapošljavanja 40 novih radnika i*
- *po kreditnoj liniji OZO-010/održavanje zaposlenosti, poslodavcima su odobrena dva (2) kredita u ukupnom iznosu od 465.00,00 KM za zadržavanje postojećeg nivoa zaposlenosti od 93 radnika.*

4.8. Projekat zapošljavanja mladih (YEP)

Projekat zapošljavanja mladih u Bosni i Hercegovini (YEP) podržava Ambasada Švicarske u BiH, a realizira ga njemačka konsultantska firma GOPA. Projekat se implementira u saradnji sa Agencijom za rad i zapošljavanje BiH, entitetskim zavodima za zapošljavanje i zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH.

4.8.1. Klubovi za traženje posla

U sklopu Projekta, u kantonalnim službama za zapošljavanje, uspostavljena je aktivna mjera zapošljavanja – "Klub za traženje posla" i to u biroima u Sarajevu, Travniku, Kaknju, Orašju, Tuzli, Lukavcu, Živinicama, Kalesiji, Cazinu, Goraždu, Jajcu, Fojnici, Bugojnu Busovači i Novom Travniku. U Klubu se provodi grupno savjetovanje dugoročno nezaposlenih, a implementiraju ga savjetodavci kantonalnih službi koji su posebno obučeni za taj posao.

Efikasnost Kluba se mjeri praćenjem broja članova grupa, njihovih aktivnosti u traženju posla, te broja onih koji su pronašli zaposlenje.

Do sada je u sklopu rada svih klubova učestvovalo 2.899 mladih osoba, od kojih se 1.123 ili 39% zaposlilo.

U izvještajnom periodu je provedena obuka za savjetodavce Tuzlanskog i Hercegovačko neretvanskog kantona kako bi se u skladu sa širenjem Reformskog paketa započelo sa provođenjem ove aktivne mjere u biroima Gradačac, Banovići, Srebrenik, Gračanica, Konjic, Mostar i Čitluk koji će početi sa provođenjem ove aktivne mjere u 2017. godine.

4.8.2. Forumi o zapošljavanju mladih i razvoj socijalnog preduzetništva

U okviru saradnje Projekta zapošljavanja mladih YEP i Agencije za rad i zapošljavanje BiH, a u cilju ostvarivanja bolje koordinacije reforme javnih službi za zapošljavanje uspostavljen je Forum službi zapošljavanja koji predstavlja platformu za razmjenu iskustava i praksi, ali i platformu za razmatranje najvažnijih tema koje se odnose na taj sektor. U 2016. godini održana su dva foruma službi za zapošljavanje, u kojima je učešće imao i Federalni zavod, jedan na temu Reformski paket – glavni izazovi i očekivanja u junu 2016., te drugi na temu unapređenja rada javnih službi za zapošljavanje i saradnje sa poslodavcima, u novembru 2016. godine. Ova aktivnost je prepoznata kao komplementarna redovnim konferencijama sa službama za zapošljavanje i drugim partnerima na tržištu rada.

4.8.3. Socijalno preduzetništvo i aktivne mjere zapošljavanja

Slijedom Memoranduma o razumijevanju o izradi aktivnih politika tržišta rada, razvoja socijalnog preduzetništva, koji je potpisan krajem decembra 2015. godine između Projekta zapošljavanja mladih YEP i Federalnog zavoda za zapošljavanje razvijena je *Platforma socijalnog preduzetništva FBiH* koja je upućena Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike i Federalnom ministarstvu razvoja, poduzetništva i obrta na daljni postupak i koja predstavlja okvir za djelovanje u ovom sektoru koji nije zakonski definisan.

Osim samog razvoja politika vezanih za socijalno preduzetništvo, urađen je i niz aktivnosti na konkretnom razvoju aktivnih mjera koje bi podržavale ovu važnu granu ekonomije. U tom procesu su podržane dvije nevladine organizacije koje su razvile i registrovale dva preduzeća tokom 2016. godine (u obliku društva sa ograničenom odgovornošću) koja djeluju na principima socijalnog poduzetništva.

Fondacija lokalne demokratije (FLD) je osnovala ProFresh d.o.o., socijalno preduzeće fokusirano na zapošljavanje žena žrtava rodno zasnovanog nasilja. Udruženje „Život sa Down sindromom” u Federaciji BiH je osnovalo preduzeće 3DownPrint d.o.o, fokusirano na integraciju u posao mladih sa Down sindromom.

U okviru istog Memorandumom o razumijevanju i saradnji septembra 2016. dogovoren razvoj, provođenje i praćenje realizacije aktivnih mjera za zapošljavanje, te unapređenje aplikacije za praćenje efikasnosti aktivnih mjera, koordinacija reformskih procesa kao i podrška uvođenju sistema za praćenje učinaka u javnim službama za zapošljavanje.

4.8.4. Model rada u kantonalnim službama za zapošljavanje - implementacija "Reformskog paketa"

Tokom 2016. godine, uz koordinaciju Federalnog zavoda za zapošljavanje, nastavljeno je sa širenjem implementacije savremenih metoda u radu (unapređenje savjetodavne funkcije i funkcije posredovanja u zapošljavanju, uspostavljanje novog pristupa u radu sa korisnicima usluga, te uvođenje sistema za praćenje ostvarenog učinka). S tim u vezi u martu 2016. godine potpisani su Ugovori o realizaciji Memoranduma, koji sadržavaju i investicione planove, sa službama za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog, Tuzlanskog i Bosansko-podrinjskog kantona, a zatim i sa Službom za zapošljavanje Županije Zapadnohercegovačke u decembru 2016.godine.

Nadalje, nastavljeno je sa pružanjem podrške Službi za zapošljavanje Kantona Sarajevo, prvoj službi koja je započela sa primjenom novog modela rada, te je održana radionica za 18 zaposlenika ove službe (šefova biroa i savjetodavaca) na temu *Razmjene iskustava i korištenje individualnih planova zapošljavanja u savjetodavnom radu.*

Program Uvodne obuke, koji podrazumijeva osposobljavanje zaposlenika javnih službi za zapošljavanje (šefova biroa i savjetodavaca) za rad prema novom modelu rada sa ciljem sticanja općih i posebnih znanja i vještina za rad sa nezaposlenima osobama i poslodavcima, obuhvaćeno je 77 zaposlenika službi za zapošljavanje koje su se uključile u implementaciju Refromskog paketa (Tuzlanskog, Hercegovačko-neretvanskog kantona Bosansko-podrinjskog kantona). Razvijen je i usvojen Kompetencijski okvir za ključne poslovne procese koji će nakon provedene analize potreba za obukama biti osnova za izradu Planova obuka za zaposlenike javnih službi za zapošljavanje koji provode novi model rada sa klijentima.

U organizaciji Federalnog zavoda za zapošljavanje uz podršku Projekta zapošljavanja mladih YEP, za zaposlenike kantonalnih službi za zapošljavanje održane su četiri edukativne radionice: u Mostaru, Tuzli, Zenici i Bihaću, na temu: „Nasilje u porodici, psihološki aspekti nasilja, kako prepoznati i podržati žrtve”. Edukativnim radionicama ukupno su prisustvovalo 93 zaposlenika ovih službi.

U okviru Službe za zapošljavanje Bosansko – podrinjskog kantona nastavljeno je sa realizacijom Mobilnog biroa za zapošljavanje koji predstavlja inovativni pristup u radu Službe sa nezaposlenim iz ruralnih područja, kao redovnom aktivnošću.

4.9. Projekat PrilikaPlus

U sklopu Projekta „Prilika Plus“, koji se finansira iz sredstava Švicarske Vlade, razvijen je modul za izgradnju sistema stručnog obrazovanja, standarda i kvaliteta, centara za provođenje i razvoj programa obuke i pilot programa obuke u Bosni i Hercegovini. Uspostavljena su nova partnerstva, identifikovane potrebe, resursi i potencijal, a izrađeni su i novi moduli obuke.

Nastavljeno je jačanje partnerstava u ključnim sektorima, što treba da rezultira prijedlogom specifičnih aktivnosti na okupljanju preduzeća koja mogu ponuditi usluge obuke na radnom mjestu, te izgradnja strateških partnerstava na lokalnom i regionalnom nivou između vlasti, srednjih stručnih i škola i poslodavaca (VET vijeća ili vijeća za obrazovanje i zapošljavanje).

Posebna pažnja je posvećena razvoju održivog modela finansiranja/sufinansiranja provođenja obuka i treninga u BiH.

4.10. Adriatic Welfare Mix

U Bosni i Hercegovini/Federaciji BiH je završena implementacija regionalnog prekograničnog projekta „Lokalno upravljanje razvojem i integracijom sistema socijalne zaštite ka sistemu mješovite socijalne zaštite u jadranskoj oblasti – Jadranska kombinirana politika“ (Adriatic Welfare Mix), finansiranog iz sredstava Instrumenta za prepristupnu pomoć Evropske unije (IPA) – „Prekogranična saradnja u jadranskom području“.

U realizaciji ovog projekta je učestvovalo 10 partnera iz Italije, Albanije, Crne Gore, Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Projekat je bio primarno fokusiran na uspostavljanje jadranskog, mješovitog, modela socijalne zaštite u općini Tirana u Albaniji, uz poštivanje njenih lokalnih specifičnosti i različitosti.⁷

U okviru ovog projekta su provedene brojne aktivnosti, od kojih se posebno izdvajaju:

- Inicijalni sastanak „Adriatic Welfare Mix – Kick off meeting“ (Tirana);
- Izrada operativnih priručnika za uspostavljanje upravljanja projektima finansiranim od Evropske unije, te drugih stručnih dokumenata: Studija o stanju pravne regulative, Studija o stanju tržišta rada u specifičnim segmentima – ciljana grupa pogodna za socijalno preduzeće i Opći business plan organizacije socijalnog preduzeća;
- Regionalna konferencija „Social Welfare Day“ (Tirana);
- Međunarodna radionica „The Labour Market in the Adriatic Macroregion“ – The role of the Post Secondary Vocational Educational Training“ (Ancona);
- Ispitivanje i procjena politika tržišta rada u BiH;
- Regionalni okrugli stol „Ispitivanje i procjena tržišta rada u Bosni i Hercegovini“ (Sarajevo);
- Prvi regionalni forum socijalnih inovacija „Budućnost socijalnog poduzetništva u regiji“ (Beograd);

---

⁷ Mješoviti model socijalne zaštite glavni je model koji se promovira u Evropskoj uniji umjesto modela socijalne države

- Uspostava saradnje sa uspješnim nevladinim organizacijama u oblasti socijalnog/društvenog poduzetništva u BiH, kao što su: Fondacija „Mozaik“ (Sarajevo), „Most“ (Bos.Gradiška), te Start“ i „Dorf“ (Banja Luka);
- Fokus grupa na temu „Procjena sistema socijalne pomoći u Jadranskoj regiji“;
- Studijska posjeta italijanskim partnerima u Projektu, i to: Inkubatoru u regiji Abruzzo, centrima za mlade na području općina Jesi, Falconari i Pezaro, te regionalnoj javnoj službi za zapošljavanje i socijalnom poduzeću u Pezaru;
- Regionalna konferencija Welfare Day - “Promoting and Supporting Social Businesses in Ulcinj Municipality” (Ulcinj);
- „Regionalna konferencija o socijalnom poduzetništvu u Federaciji BiH“ (Sarajevo), održana u saradnji sa Projektom zapošljavanja mladih u BiH;
- Situaciona analiza u oblasti socijalnog poduzetništva u Federaciji BiH, te nacrt Platforme o socijalnom poduzetništvu, u skladu sa smjernicama Evropske unije i preporukama relevantnih institucija i subjekata;
- Uspostava dva (2) poduzeća koja djeluju na principu socijalnog biznisa u saradnji sa Projektom zapošljavanja mladih u BiH (YEP), Asocijacijom „Život sa daunovim sindromom u Federaciji BiH“ i Fondacijom lokalne demokratije (Sarajevo);
- Završna konferencija „Europe and Social Inclusion: the experience in Abruzzo Region“ (Pescara).

4.11. Aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

Pored sredstava koje je Federalni zavod obezbijedio za realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja u 2016. godini, kantonalne službe za zapošljavanje su svojim sredstvima ili uz pomoć drugih institucija implementirale sljedeće programe:

Tabela 6: Pregled aktivnosti kantonalnih službi za zapošljavanje

Red broj	Služba za zapošljavanje (kanton)	Naziv mjere / programa	Ciljna grupa	Izvor finansiranja	Ukupno predviđena sredstva (KM)	Broj korisnika
1.	Tuzlanski	V program sufinansiranja obavljanja stručnog osposobljavanja	Osobe iz boračke populacije	Vlada Tuzlanskog kantona	800.000,00	237
		IV Program za zapošljavanje Roma	Nezaposleni Romi	Vlada Tuzlanskog kantona	45.000,00	6
2.	Bosansko-podrinjski	Program stručnog osposobljavanja	Nezaposlene osobe visoke i više stručne spreme bez radnog iskustva	Služba za zapošljavanje	319.920,00	64
		Program obuke u 2016 godini (ECDL, ECDL CAD, Solidworks 3D modeliranje, engleski i njemački jezik)	Nezaposlene osobe	Služba za zapošljavanje	40.000,00	124
3.	Sarajevo	Program sufinansiranja zapošljavanja pripravnika VSS, VŠS, SSS i KV stručne spreme	Nezaposlene osobe bez radnog iskustva	Služba za zapošljavanje	3.000.000,00	475

Red. broj	Služba za zapošljavanje (kanton)	Naziv mjere / programa	Ciljna grupa	Izvor finansiranja	Ukupno predviđena sredstva (KM)	Broj korisnika
		Program sufinansiranja zapošljavanja pripravnika VSS, VŠS, SSS i KV stručne sprema	Nezaposlene osobe bez radnog iskustva	Služba za zapošljavanje	390.600,00	56
		Program sufinansiranja zapošljavanja 100+	Nezaposlene osobe sa radnim iskustvom- pedagozi, socijalni radnici, psiholozi	Služba za zapošljavanje	999.600,00	100
		Program sufinansiranja zapošljavanja- Partnerstvom do novih radnih mjesta	Nezaposlene osobe	Služba za zapošljavanje	1.032.000,00	32
		Program sufinansiranja zapošljavanja Zlatna značka	Nezaposlene osobe- nosioci priznanja Zlatna značka	Služba za zapošljavanje	312.000,00	20
		Program obuke, dokvalifikacije i prekvalifikacije za poznatog poslodavca	Nezaposlene osobe	Služba za zapošljavanje	124.421,00	80
4.	Zeničko-dobojski	Program sufinansiranja zapošljavanja VSS, SSS i KV pripravnika bez radnog iskustva	Mlade osobe dobi do 35 godina bez radnog iskustva	Vlada Zeničko-dobojskog kantona	690.000,00	200

Za realizaciju navedenih mjera i programa ukupno su predviđena sredstva u iznosu od 7.753.541,06 KM kojim su obuhvaćene 1.394 osobe.

4.12. Profesionalna/karijerna orijentacija i selekcija

U novembru 2016. godine, Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje potpisale su „Sporazum o saradnji u realizaciji *Strateških pravaca razvoja karijerne orijentacije u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015-2020.*

Ovaj sporazum predviđa usku saradnju Federalnog zavoda i kantonalnih/županijskih službi za zapošljavanje na razvoju karijerne orijentacije u FBiH za nezaposlene osobe, učenike, studente i druge odrasle, što obuhvata: podizanje svijesti o važnosti karijerne orijentacije, informisanje o mogućnostima daljeg obrazovanja i zaposlenja, praćenje razvoja pojedinca i savjetodavni rad, procjenu kompetencija, razvijanje vještina donošenja odluka koje se odnose na učenje, obrazovanje i upravljanje razvojem karijere, uz provedbu programa aktivne politike zapošljavanja.

I pored povećanja obuhvata nezaposlenih osoba u odnosu na prethodnu godinu, provođenje aktivnosti profesionalne, odnosno karijerne orijentacije, u kantonalnim službama za zapošljavanje, još uvijek nije na zadovoljavajućem nivou.

- Aktivnosti usmjerene prema nezaposlenim osobama (centri za informiranje, savjetovanje i obuku - CISO i klubovi za traženje posla)

Aktivnosti karijerne orijentacije usmjerene prema nezaposlenim osobama podrazumijevaju informisanje, grupno i individualno savjetovanje u svrhu pomoći pri pronalasku zaposlenja ili nastavka daljeg obrazovanja.

Ove aktivnosti se provode u općinskim biroima za zapošljavanje, centrima za informisanje, savjetovanje i obuku (CISO) i klubovima za traženje posla.

U toku 2016. godine, šest od deset centara za informiranje, savjetovanje i obuku - CISO je pružalo usluge informisanja, savjetovanja i obuke za nezaposlene osobe. Centri u Kantonu Sarajevo, Srednjobosanskom, Zapadnohercegovačkom i Kantonu 10 su zatvoreni prethodnih godina.

Pored informisanja, individualnog savjetovanja, održavanja motivacionih radionica i radionica o aktivnom traženju posla, CISO također ima značajnu ulogu u profesionalnom informiranju i savjetovanju o daljem izboru zanimanja u osnovnim i srednjim školama, visokoškolskim ustanovama, kao i u aktivnostima nevladinih organizacija koje se bave razvojem karijera.

Tabela 7: Broj korisnika usluga CISO prema lokacijama

Red. broj	Kanton	Lokacija	Broj obuka/radionica	Broj korisnika
1.	Unsko-sanski	Bihać	114	841
2.	Posavski	Odžak	11	68
3.	Zeničko-dobojski	Zenica	56	554
4.	Tuzlanski	Tuzla	15	184
5.	Bosansko-podrinjski	Goražde	10	100
6.	Hercegovačko-neretvanski	Mostar	-	360
	Ukupno	6 lokacija		2.107

Najveći broj korisnika imao je CISO u Bihaću (841), zatim u Zenici (554). U 2016. godini je ponovno otvoren CISO u Odžaku nakon saniranja posljedica poplava. U Tuzli i u Goraždu u prostorijama kantonalnih službi za zapošljavanje istovremeno djeluju CISO i klub za traženje posla koji imaju sličnu funkciju, iako CISO ima širi opseg djelovanja.

CISO Mostar provodi individualno informiranje i savjetovanje mladih nezaposlenih osoba, kao i psihologijska testiranja u svrhu izbora zanimanja, profesionalne rehabilitacije i profesionalne selekcije za poznatog poslodavca.

U 2016. godini na području Federacije BiH centri su imali ukupno 2.107 korisnika.

Projektom zapošljavanja mladih u BiH (YEP) u Federaciji BiH je u razdoblju od 2011. do 2016. godine otvoreno 15 klubova za traženje posla. U 2016. godini bilo je aktivno 13 klubova za traženje posla.

Klubovi funkcioniraju kroz tri segmenta: grupa za podršku, radionice za sticanje vještina potrebnih za traženje posla i informiranje o slobodnim radnim mjestima. Radionice traju tri sedmice.

U 2016. godini na području Federacije BiH aktivni klubovi su imali ukupno 919 korisnika.

Tabela 8: Klubovi za traženje posla prema lokacijama i broju korisnika u 2016. godini

Red. broj	Kanton	Lokacija	Broj obuka/radionica	Broj korisnika
1.	Tuzlanski	Tuzla, Kalesija, Lukavac, Gradačac	21	507
2.	Bosansko-podrinjski	Goražde	2	22
3.	Srednjobosanski	Bugojno, Busovača, Fojnica, Jajce, Travnik, Novi Travnik	20	155
4.	Kanton Sarajevo	Novo Sarajevo, Centar	21	235
13 lokacija				919

- Aktivnosti usmjerene prema učenicima i obrazovnom sistemu

Kantonalne službe za zapošljavanje, sa izuzetkom Zapadnohercegovačkog i Kantona 10, su kao i prethodnih godina provodile redovno profesionalno informisanje u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH, a radi upoznavanja učenika o značaju izbora daljeg obrazovanja i uključivanja na tržište rada.

Tabela 9: Broj korisnika profesionalnog informiranja

Red. broj	Kanton	Ukupno obuhvaćeno osnovnih škola	Ukupno informirano učenika	Ukupno obuhvaćeno srednjih škola	Ukupno informirano učenika
1.	Unsko-sanski	49	2822	23	2169
2.	Posavski	7	n/a	3	n/a
3.	Tuzlanski	Obuka pedagoga		Obuka pedagoga	
4.	Zeničko-dobojski	62	4215	35	5343
5.	Srednjobosanski	49	2573	23	2853
6.	Bosansko-podrinjski	6	503	3	282
7.	Hercegovačko-neretvanski	3	179	3	231
8.	Zapadnohercegovački	-	-	-	-
9.	Kanton Sarajevo	Obuka pedagoga 51	2300	Obuka pedagoga 34	5100
10.	Kanton 10	-	-	-	-

U okviru Projekta zapošljavanja mladih (YEP), u 2016. godini započeto je uvođenje novog sistema profesionalnog informisanja u osnovnim i srednjim školama u Federaciji BiH, putem kojeg zaposlenici kantonalnih službi za zapošljavanje obučavaju pedagoge i psihologe u osnovnim i srednjim školama o važnosti izbora zanimanja, uz primjenu priručnika "Zumiraj zapošljavanje mladih" kojeg će koristiti u radu sa učenicima završnih razreda.

4.13. Aktivnosti koje se realiziraju u saradnji s Agencijom za rad i zapošljavanje BiH

- Zapošljavanje bosanskohercegovačkih zdravstvenih radnika –njegovatelja u Saveznoj Republici Njemačkoj

Nakon Dogovora o posredovanju pri zapošljavanju radnika iz Bosne i Hercegovine u Saveznoj Republici Njemačkoj, potpisanog između Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine i Centralnog ureda za međunarodno stručno posredovanje Savezne agencije za rad Njemačke, direktori Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Federalnog zavoda, Zavoda za zapošljavanje

Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje Brčko distrikta BiH potpisali su Operativni protokol za provođenje Dogovora 2013. godine.

S tim u vezi i u 2016. godini je objavljen Javni poziv za prijavu za zapošljavanje radnika za zdravstvenu njegu u Njemačkoj po osnovu Triple win programa.

U 2016. godini zaposlenje u Njemačkoj na poslovima njegovatelja dobilo je 1.079 osoba iz Bosne i Hercegovine od čega je 711 osoba iz Federacije BiH. Na program Triple win odnosi se 88 osoba od čega su 42 osobe iz Federacije BiH, dok su ostali zaposleni po proceduri za poznatog poslodavca.

- Zapošljavanje državljana Bosne i Hercegovine u Republici Sloveniji

U 2016. godini, u skladu sa provođenjem Sporazuma o zapošljavanju državljana Bosne i Hercegovine u Republici Sloveniji, zaključeno je 2.692 ugovora o radu i izdato je 4.778 radnih dozvola za radnike iz Bosne i Hercegovine, od čega je za radnike iz Federacije BiH bilo 2.811 radnih dozvola, tj. 66%.

Najviše su se iz Bosne i Hercegovine tražili radnici sljedećih zanimanja: vozači (razne kategorije, uključujući i međunarodni transport) 28%, varioci 25%, armirači 7%, tesari 5%, zidari 4%, bravari 4%, pomoćni građevinski radnici 3%, elektroinstalateri 3%, fasaderi 2%, kuhari 2%, termoizolateri 2% i druga zanimanja 16%.

- Ferijalni rad studenata u Saveznoj Republici Njemačkoj

U okviru Programa angažiranja studenata iz Bosne i Hercegovine za ferijalni rad tokom ljetnog raspusta u Saveznoj Republici Njemačko, po dostavljanju podataka od Federalnog zavoda, u 2016. godini, Agencija za rad i zapošljavanje BiH provela je selekciju i odabrala 97 prijava koje je prosljedila u Centralni ured za posredovanje u zapošljavanju stručne radne snage iz inostranstva (ZAV) na dalje postupanje.

Od tog broja 63 prijave su pripadale studentima upisanim na univerzitete u Federaciji Bosne i Hercegovine, a ZAV je do kraja izvještajnog perioda izvršio posredovanje za 29 studenata.

I prethodnih godina studenti su uglavnom bili angažirani u oblasti hotelijerstva, gastronomije, poljoprivrede i konsaltinga. Radno vrijeme, plaća i ostali radni uvjeti usklađeni su sa tarifnim odredbama Njemačke, a strani studenti na ferijalnom radu na odgovarajućim poslovima ravnopravni su sa njemačkim radnicima.

5. ZAPOŠLJAVANJE STRANACA

Zakonom o posredovanju u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba regulirano je da je Federalni zavod nadležan za odobravanje zapošljavanja stranih državljana i osoba bez državljanstva na prijedlog kantonalnih službi za zapošljavanje, a u skladu sa Zakonom o zapošljavanju stranaca („Službene novine Federacije BiH“, broj 111/12), Zakonom o strancima („Službeni glasnik BiH“, br.88/15), Procedurom za izdavanje radne dozvole od 6.6.2011. godine i Odlukom o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu, VM broj 205/15 od 19. novembra 2015. godine

(„Službeni glasnik BiH“, broj 100/15)⁸, kojima su, između ostalog, definirani uvjeti i način izdavanja te kvota radnih dozvola.

U izvještajnom periodu izdato je 1.605 radnih dozvola stranim državljanima na period od tri mjeseca do jedne godine, što je više za 108 dozvola nego prethodne godine. Radne dozvole uglavnom su izdate stranim državljanima koji su osnivači firmi u Federaciji BiH i/ili su u njima lica ovlaštena za zastupanje subjekta upisa u unutrašnjem i vanjskom prometu, direktori i izvršni direktori.

Najviše radnih dozvola izdato je za rad u oblasti trgovine, prerađivačke industrije, poslovanja nekretninama, obrazovanja i ostalih uslužnih djelatnosti. U 2016. godini odbijena su tri (3) zahtjeva za izdavanje radne dozvole stranom državljaninu.

Od 1.605 stranih državljana kojima je data radna dozvola (iz 68 zemalja), 740 – VSS, 66 – VŠS, 451 – SSS, 82 – KV, 4 – VKV, 85 – PK, 174 je NK i 3 – NSS.

Razlog izdavanja radnih dozvola strancima sa nižim stepenom obrazovanja i kvalifikacije jeste to što za određeni broj stranaca upisanih u sudski registar (osnivači firmi- direktori, zamjenici direktora, izvršni direktori), u skladu sa važećim propisima u postupku zapošljavanja stručna sprema nije od uticaja za izdavanje radne dozvole, niti se vrši provjera da li na evidenciji nezaposlenih ima osoba koje ispunjavaju uvjete poslodavca.

U skladu sa Odlukom o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu (VM broj 205/15 od 19.11.2015. godine „Službeni glasnik BiH“, broj 100/15), Agenciji za rad i zapošljavanje BiH su tromjesečno dostavljani podaci o izdatim radnim dozvolama po djelatnostima i zanimanjima radi upoređivanja sa Prijedlogom potreba za zapošljavanje stranaca u 2016. godini.

U 2016. godini od 885 radnih dozvola koje se računaju u kvotu izdato je 562, od kojih se na novoizdate odnosi 267, a na produžene 295. Pored radnih dozvola koje se računaju u kvotu, izdato je 1.043 radne dozvole koje se ne računaju u kvotu prema članu 65. Zakona o strancima.⁹

U svrhu izvještavanja radi ispunjenja uvjeta za liberalizaciju viznog režima Bosne i Hercegovine, kao i izvještavanja radi izrade Migracionog profila BiH za 2016. godinu, Agenciji za rad i zapošljavanje BiH dostavljeni su podaci o izdatim, produženim, poništenim i važećim radnim dozvolama za strance po državama porijekla, djelatnostima, kvalifikaciji, godinama života i spolu.

⁸ Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je Odluku o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu, VM broj 205/15 od 19. novembra 2015. godine („Službeni glasnik BiH“, broj 100/15), kojom je utvrđeno da godišnja kvota za produženje (970) i novo zapošljavanje (611) stranaca u Bosni i Hercegovini iznosi 1.581 radna dozvola, od kojih se na Federaciju BiH odnosi 885. Godišnja kvota za novo zapošljavanje u Federaciji BiH iznosi 365 radnih dozvola, a za produženje već izdatih radnih dozvola 520.

⁹ U skladu sa članom 65. Zakona o strancima „Radna dozvola može se izdati neovisno o utvrđenoj godišnjoj kvoti radnih dozvola u sljedećim slučajevima: a) strancu koji ima obrazovanje koje odgovara visokom obrazovanju, završenom poslije diplomskom ili doktorskom studiju u BiH; b) strancu čiji se rad u BiH zasniva na međunarodnom sporazumu; c) strancu koji obavlja ključne poslove u poslovnom subjektu, a koji nije izuzet od potrebe posjedovanja radne dozvole po osnovi međunarodnog sporazuma; d) učiteljima ili nastavnicima koji izvođe ili pomažu u nastavi u obrazovnim ustanovama zbog svojeg specifičnog znanja; e) profesionalnim sportašima ili sportskim djelatnicima koji rade u BiH na temelju valjano zaključenog ugovora; f) strancu koji se odrekao državljanstva BiH ili g) strancu koji je u bračnoj ili izvanbračnoj zajednici sa strancem s odobrenim stalnim boravkom u BiH ili je dijete stranca s odobrenim stalnim boravkom u BiH.“

Tabela 10: Broj izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2016. godini, po kvartalima

2016	Radne dozvole koje se računaju u kvotu utvrđenu Odlukom Vijeća ministara BiH			Radne dozvole koje se ne računaju u kvotu po članu 79. Zakona	Ukupno izdate radne dozvole
	Produžene	Novoizdate	Ukupno - kvota		
01.01. – 31.03.	84	65	149	204	353
01.04. – 30.06.	100	82	182	190	372
01.07. – 30.09.	36	59	95	291	386
01.10. – 31.12.	75	61	136	358	494
01.01. – 31.12.	295	267	562	1.043	1.605

Tabela 10: Pregled izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2016. godini, po državama i kvalifikacionoj strukturi

Red. br.	Država	Kvalifikaciona struktura								Ukupno
		VSS	VŠS	SSS	NSS	VKV	KV	PKV	NKV	
1.	Turska	160	7	62	1	0	2	3	37	272
2.	Srbija	37	4	65	0	0	27	64	21	218
3.	Hrvatska	80	15	44	0	0	12	2	3	156
4.	Kuvajt	66	9	36	1	0	1	3	2	118
5.	Sirijska Arapska Republika	27	1	20	0	0	2	0	27	77
6.	Italija	11	3	37	0	0	2	0	14	67
7.	Saudijska Arabija	40	2	19	0	0	0	0	2	63
8.	Ujedinjeni Arapski Emirati	34	1	11	0	1	0	0	8	55
9.	Egipat	42	1	7	0	0	0	0	2	52
10.	Kina	3	3	24	1	1	9	0	10	51
11.	Crna Gora	9	1	25	0	0	4	3	3	45
12.	Slovenija	18	6	14	0	0	1	0	2	41
13.	Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija	8	0	13	0	0	4	5	4	34
14.	Katar	17	2	7	0	0	0	1	5	32
15.	Libijska Arapska Džamahirija	22	3	5	0	0	0	0	1	31
16.	Sjedinjene Američke Države	23	1	2	0	0	0	1	0	27
17.	Njemačka	13	0	9	0	1	1	1	1	26
18.	Austrija	14	0	4	0	1	6	0	0	25
19.	Jordan	6	1	6	0	0	1	0	2	16

20.	IR Iran	5	1	4	0	0	0	0	4	14
21.	Indija	7	1	3	0	0	0	1	1	13
22.	Irak	5	1	0	0	0	0	0	4	10
23.	Ujedinjeno Krajevstvo	7	0	2	0	0	0	0	1	10
24.	Francuska	6	0	2	0	0	0	0	0	8
25.	Libanon	6	0	0	0	0	0	0	2	8
26.	Jemen	7	0	0	0	0	0	0	0	7
27.	Pakistan	3	0	2	0	0	0	0	2	7
28.	Slovačka Republika	4	0	3	0	0	0	0	0	7
29.	Behrein	2	0	2	0	0	0	0	2	6
30.	Bugarska	3	0	3	0	0	0	0	0	6
31.	Kanada	4	0	2	0	0	0	0	0	6
32.	Nizozemska	2	0	1	0	0	1	0	2	6
33.	Poljska	4	0	1	0	0	1	0	0	6
34.	Španija	3	1	1	0	0	0	0	1	6
35.	Brazil	0	0	1	0	0	1	0	3	5
36.	Oman	5	0	0	0	0	0	0	0	5
37.	Ruska Federacija	5	0	0	0	0	0	0	0	5
38.	Rumunija	1	0	4	0	0	0	0	0	5
39.	Ukrajina	2	0	2	0	0	1	0	0	5
40.	Češka Republika	3	0	0	0	0	1	0	0	4
41.	Izrael	2	1	1	0	0	0	0	0	4
42.	Mađarska	3	0	1	0	0	0	0	0	4
43.	Švedska	1	0	1	0	0	2	0	0	4
44.	Albanija	1	0	1	0	0	1	0	0	3
45.	Alžir	2	0	0	0	0	0	1	0	3
46.	Švicarska	2	0	1	0	0	0	0	0	3
47.	Bangladeš	2	0	0	0	0	0	0	0	2
48.	Belgija	1	0	0	0	0	0	0	1	2
49.	Bolivija	2	0	0	0	0	0	0	0	2
50.	Etiopija	1	0	0	0	0	0	0	1	2
51.	Grčka	1	0	1	0	0	0	0	0	2
52.	Irska	2	0	0	0	0	0	0	0	2
53.	Palestinska teritorija (Zapadna Obala i Pojas Gaze)	0	1	0	0	0	0	0	1	2
54.	Australija	0	0	0	0	0	1	0	0	1

55.	Finska	1	0	0	0	0	0	0	0	1
56.	Japan	0	0	0	0	0	0	0	1	1
57.	Južna Afrika	1	0	0	0	0	0	0	0	1
58.	Kenija	0	0	1	0	0	0	0	0	1
59.	Kirgistan	1	0	0	0	0	0	0	0	1
60.	Kolumbija	0	0	0	0	0	0	0	1	1
61.	Koreja, Demokratska Narodna Republika	1	0	0	0	0	0	0	0	1
62.	Malezija	1	0	0	0	0	0	0	0	1
63.	Maroko	0	0	0	0	0	0	0	1	1
64.	Nepal	0	0	0	0	0	1	0	0	1
65.	Nigerija	0	0	0	0	0	0	0	1	1
66.	Obala Slonovače	0	0	0	0	0	0	0	1	1
67.	Šri Lanka	0	0	1	0	0	0	0	0	1
68.	Tadžikistan	1	0	0	0	0	0	0	0	1
UKUPNO		740	66	451	3	4	82	85	174	1605

Od ukupnog broja izdatih radnih dozvola stranim državljanima, na Kanton Sarajevo se odnosi 57,76%, Hercegovačko-neretvanski 10,03%, Tuzlanski 7,98%, Zeničko-dobojski 9,78%, Unsko-sanski 5,11%, Srednjobosanski 4,11%, Zapadnohercegovački 2,18%, Bosansko-podrinjski 1,50%, Posavski 1,06% i 0,50% na Kanton 10.

Tabela 11: Pregled izdatih radnih dozvola u Federaciji BiH u 2014. godini, po kantonima i spolu, izraženo u procentima

Kanton	Muškarci		Žene		Ukupno	
Sarajevo	807	87,06%	120	12,94%	927	57,76%
Hercegovačko-neretvanski	109	67,70%	52	32,30%	161	10,03%
Tuzlanski	103	80,47%	25	19,53%	128	7,98%
Zeničko-dobojski	137	87,26%	20	12,74%	157	9,78%
Unsko-sanski	66	80,49%	16	19,51%	82	5,11%
Srednjobosanski	49	74,24%	17	25,76%	66	4,11%
Zapadnohercegovački	30	85,71%	5	14,29%	35	2,18%
Bosansko-podrinjski	21	87,50%	3	12,50%	24	1,50%
Posavski	13	76,47%	4	23,53%	17	1,05%
Kanton 10	6	75,00%	2	25,00%	8	0,50%
Ukupno	1.341	83,55%	264	16,45%	1.605	100,00%

6. AKTIVNOSTI NA UNAPREĐENJU RADA FEDERALNOG ZAVODA I KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

6.1. Stručno osposobljavanje zaposlenika

U cilju održavanja dostignutog i unapređenja institucionalnog kapaciteta Federalnog zavoda nastavilo se sa kontinuiranom edukacijom zaposlenika radi povećanja nivoa stručnog znanja i socijalno /poslovnih kompetencija.

Ovaj koncept u upravljanju ljudskim resursima provodi se u skladu sa godišnjim Programom edukacije zaposlenika, koji obuhvata niz kontinuiranih aktivnosti (seminari, radionice, kursevi, radno-edukativni sastanci), a o izvršenoj edukaciji se sačinjava godišnji izvještaj.

Edukacije zaposlenika su provedene iz sljedećih oblasti: finansije i računovodstvo, informacijsko-komunikacijske tehnologije, aktivna politika zapošljavanja, javne nabavke, socijalno/poslovne kompetencije, protivpožarna zaštita, monitoring i evaluacija (uz podršku projekta MEASURE) i dr, a sve ovisno o opisu poslova i odgovornosti, te dostignutoj osposobljenosti zaposlenika, kao i iskazanim potrebama i objektivnim mogućnostima.

Također osim edukacije zaposlenika Federalnog zavoda, a u skladu sa svojim nadležnostima, radi stručnog usavršavanja, razmjene znanja i iskustava zaposlenika, organizirani su radno-edukativni sastanci sa zaposlenicima kantonalnih službi za zapošljavanje iz segmenata provođenja programa zapošljavanja, uspostavljanja jedinstvenog informacionog sistema, trezorskog poslovanja, unapređenja sadržaja i efikasnosti rada u pružanju usluga ključnim korisnicima, nezaposlenim osobama i poslodavcima, i dr.

U okviru Projekta zapošljavanja mladih YEP provedena je obuka za savjetodavce Tuzlanskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona za rad u klubovima za traženje posla, a uz koordinaciju Federalnog zavoda, nastavljeno je sa širenjem implementacije savremenih metoda u radu (unapređenje savjetodavne funkcije i funkcije posredovanja u zapošljavanju, uspostavljanje novog pristupa u radu sa korisnicima usluga, te uvođenje sistema za praćenje ostvarenog učinka) u službama za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog, Tuzlanskog, Bosansko-podrinškog i Zapadnohercegovačkog kantona.

Program Uvodne obuke, koji podrazumijeva osposobljavanje zaposlenika javnih službi za zapošljavanje (šefova biroa i savjetodavaca) za rad prema novom modelu rada sa ciljem sticanja općih i posebnih znanja i vještina za rad sa nezaposlenima osobama i poslodavcima, obuhvaćeno je 77 zaposlenika iz ovih službi.

U organizaciji Federalnog zavoda uz podršku Projekta zapošljavanja mladih YEP, u skladu sa Akcionim planom za provedbu Strategije za prevenciju i borbu protiv nasilja u porodici (2013-2017) u 2016. godini, za zaposlenike službi za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog, Zapadno-hercegovačkog, Unsko-sanskog, Tuzlanskog i Zeničko-dobojskog kantona održane su četiri edukativne radionice: u Mostaru, Tuzli, Zenici i Bihaću, na temu: „Nasilje u porodici, psihološki aspekti nasilja, kako prepoznati i podržati žrtve“. Edukativnim radionicama ukupno su prisustvovala 93 zaposlenika ovih službi.

Također u organizaciji Projekta zapošljavanja mladih YEP za zaposlenike javnih službi za zapošljavanje organizirana je interaktivna edukativna radionica putem

autovizualnih sadržaja na temu: "Savjetovanje pri zapošljavanju žena žrtava nasilja" kojoj je prisustvovalo 16 zaposlenika službi.

6.2. Plan Federalnog zavoda za borbu protiv korupcije

U skladu sa obavezama iz Općeg plana borbe protiv korupcije Vlade Federacije BiH, 2014 godine sačinjen je Plan Federalnog zavoda za zapošljavanje za borbu protiv korupcije. Obzirom da određeni zadaci iz ovog Plana imaju kontinuirani karakter, u izvještajnom periodu su se poduzimale aktivnosti na realizaciji planiranih aktivnosti s ciljem postizanja zadovoljavajućeg stupnja njihove implementacije.

6.3. Postupanje po preporukama Ureda za reviziju institucija Federacije BiH

U 2016. godini pristupilo se intenzivnom izvršavanju aktivnosti u skladu s preporukama iz Izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja Federalnog zavoda za zapošljavanje na dan 31.12.2014. godine, a koji je sačinio Ured za reviziju institucija Federacije BiH. Naime, oko 70% preporuka je izvršeno, a posebno je značajno istaći usvajanje Odluke o modelu kriterija za utvrđivanje nedostajućih sredstava za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova službe za zapošljavanje.

Između ostalog, u skladu s preporukama u 2016. godini javni pozivi za učešće u realizaciji mjera aktivne politike zapošljavanja objavljeni su znatno ranije nego u prethodnom periodu.

7. INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

Zakonska obaveza Federalnog zavoda jeste da vodi i objedinjuje zbirne evidencije u oblasti rada i zapošljavanja od interesa za Federaciju BiH i da predlaže mjere i potrebna sredstva za razvoj i funkcioniranje jedinstvenog informacionog sistema u ovoj oblasti. U 2016. godini potpisan je ugovor sa profesionalnom IT firmom, uz čiju je stručnu pomoć uspješno održavan postojeći jedinstveni informacioni sistem.

Razmjena podataka sa Poreznom upravom Federacije BiH je funkcionirala bez većih problema, tako da su, između ostalog, prijave na zdravstveno osiguranje vršene elektronskim putem.

U izvještajnom periodu održavana je postojeća VPN mreža između kantonalnih službi za zapošljavanje i Federalnog zavoda. Također, rađeno je na uspostavljanju VPN između određenih biroa i kantonalnih službi za zapošljavanje jer su ISDN konekcije postale nestabilne ili su potpuno prestale sa radom.

U 2016. godini, kontinuirano su pružane usluge tehničke podrške u eksploataciji aplikativnog softvera finansijskog upravljanja ISFU za podršku trezorskom poslovanju i za softverske module UGFIN i UGZPR (praćenje realizacije programa zapošljavanja), čime je omogućen nesmetan rad kako u Federalnom zavodu tako i u kantonalnim službama za zapošljavanje. Funkcionalna i tehnička podrška u 2016. godini za ISFU nije pružana za tri službe za zapošljavanje s obzirom da nisu prešle na trezorsko poslovanje i to: Služba za zapošljavanje Hercegovačko-neretvanskog, Zapadnohercegovačkog i Srednjobosanskog kantona.

U 2016. godini realizirana je javna nabavka antivirusnog softvera za potrebe kako starog, tako i novog informacionog sistema.

Veći dio aktivnosti u 2016. godini odnosile su se na poslove koji idu u prilog nastavku implementacije novog Jedinstvenog informacionog sistema za posredovanje u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba.

Prevashodno je urađena implementacija mrežne računarske infrastrukture Federalnog zavoda, službi za zapošljavanje i njihovih pripadajućih biroa. Implementacija mrežne infrastrukture i instalacija mrežnih uređaja je u predviđenom roku urađena u primarnom podatkovnom centru u Sarajevu, rezervnom podatkovnom centru u Mostaru, te u sedam kantonalnih službi koje će u prvoj fazi raditi direktno na novom JIS-u.

Implementacijom mrežnog okruženja su se stvorili uvjeti za instalacije hardvera i softvera u podatkovnom centru na rezervnoj lokaciji u Mostaru. Urađene su sve fizičke instalacije, instalacije softverskih komponenti u vidu operativnih sistema i određenih aplikacija. Izvođač na LOT-1 u projektu implementacije novog Jedinstvenog informacionog sistema za posredovanje u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba je radio na modelu replikacije baza podataka i virtualnih mašina između primarnog i rezervnog podatkovnog centra. Testiranje i prihvatanje rezervnog podatkovnog centra još nije urađeno.

Nastavljen je paralelni rad na novom i starom JIS-u u Službi za zapošljavanje BPK, a također su ostvarene posjete službama ZDK, TK, USK i PK, te je dogovaran operativni plan za implementaciju novog JIS-a i u ovim službama.

Također je urađena tehnička specifikacija za internet link u Zavodu, te za komunikacioni link između primarnog podatkovnog centra u Sarajevu i rezervnog podatkovnog centra u Mostaru, te je finalizirana ova nabavka.

Pokrenute su aktivnosti vezane za potrebu tehničkog održavanja hardverskih i softverskih proizvoda Oracle-a u novom JIS-u, a nakon isteka prvog jednogodišnjeg održavanja. U tu svrhu su objavljene nabavke za hardversko i softversko održavanje Oracle proizvoda za 2015. i 2016. godinu te su uspješno iste provedene. Izvršena je zamjena do kraja 2016. godine dva oštećena hardverska dijela na primarnom podatkovnom centru u Sarajevu, a za preostala dva oštećena dijela, izvršilac posla je uradio uredno narudžbu dijelova kod ovlaštenih dobavljača koji će biti zamjenjeni u sekundarnom podatkovnom centru u Mostaru.

Isto tako, za programe zapošljavanja osigurana je prijava putem web stranice Federalnog zavoda, kao i migracija ovih prijava na dalju obradu.

8. UPRAVNI ODBOR

U izvještajnom periodu održano je petnaest (15) sjednica Upravnog odbora, od čega jedna tematska, na kojima su razmatrana najvažnija pitanja iz nadležnosti Federalnog zavoda, te su usvojeni: Izvještaj o radu za 2015. godinu, Program rada za 2017. godinu, Periodični finansijski izvještaj za period 1.1. – 31.3.2016. godine, Periodični finansijski izvještaj za period 1.1. – 30.6.2016. godine, Periodični finansijski izvještaj za period 1.1. – 30.9.2016. godine, Periodični finansijski izvještaj za period 01.01. – 31.12.2016. godine, kao i Finansijski plan za 2017. godinu i procjena plana za 2018. i 2019. godinu.

Potrebno je istaći da je Upravni odbor Federalnog zavoda tokom predmetne godine radio u tri različita saziva.

Također, donesene su Odluka o izvršavanju Finansijskog plana Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2017. godinu, Odluka o usvajanju Zbirnog izvještaja o redovnom godišnjem popisu u Federalnom zavodu za zapošljavanje sa stanjem na dan 31.12.2015. godine, Odluka o usvajanju Modela kriterija za raspodjelu nedostajućih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje, Odluka o usvajanju Izmjena i dopuna Finansijskog plana Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2016. godinu, kao i Odluka o preraspodjeli sredstava u skladu sa Odlukom o izvršavanju Finansijskog plana Zavoda za 2016. godinu.

Pored Odluke o usvajanju Programa rada Zavoda za 2017. godinu, Upravni odbor je donio i odluke koje se odnose na provođenje mjera aktivne politike zapošljavanja, uslove za njihovu realizaciju i potrebna finansijska sredstva. Tako su donesene sljedeće odluke: Odluka o usvajanju Programa sufinansiranja zapošljavanja u 2016. godini, Odluka o usvajanju Programa pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje, Odluka o odobravanju realizacije projekta Ispitivanje tržišta rada 2016, Odluku o odobravanju učešća u Programu sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca, Odluku o usvajanju Programa zapošljavanja Roma 2016, kao i Odluku o usvajanju izmjena i dopuna Programa sufinansiranja zapošljavanja 2016.

Upravni odbor je donio i Odluku o dopunama Odluke o osnovama unutrašnje organizacije Federalnog zavoda za zapošljavanje i Odluku o dopunama Odluke o sistematizaciji radnih mjesta Federalnog zavoda za zapošljavanje, kao i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o radu Federalnog zavoda za zapošljavanje.

Također, donesena je i Odluka o usvajanju Plana javnih nabavki Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2017. godinu, kao i dvije odluke o usvajanju Dopuna plana javnih nabavki Federalnog zavoda za zapošljavanje za 2016.

Isto tako, Upravni odbor je donio i odluke o odobravanju učešća u projektu kojim bi se osigurala radna integracija, obuka i ekonomsko jačanje osoba sa Down sindromom te u projektu kojim bi se osigurala radna integracija (zapošljavanje) žena žrtava nasilja u porodici. Donesene su i odluke o odobravanju učešća u projektima: „Škola za poduzetnike u poljoprivrednoj proizvodnji“, „Registracija, pokretanje i poslovanje djelatnosti samostalnog poljoprivrednog proizvođača“, „Kako pokrenuti vlastiti biznis?“, „Formiranje regionalnog centra za fizijatriju u Maglaju“, „Put do ekološke certifikacije“ – (od polja do stola), „Program sufinansiranja zapošljavanja demobiliziranih branitelja, ratnih vojnih invalida i članova njihovih obitelji“, „Ekonomsko osnaživanje žena – žrtava nasilja do smanjenja nezaposlenih žena i siromaštva u Bosanskom Grahovu“, „Volontiranje je cool!“, „Uloga mladih u razvoju poljoprivrede i stočarstva – Novi izazovi – Nova radna mjesta“, te „Zapošljavanje edukacijskog rehabilitatora i pedagoga i opremanje kabineta istih“.

Također, članovi Upravnog odbora su jednoglasno donijeli odluke o odobravanju sredstava po Programu sufinansiranja pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje za ukupno 51 firmu.

U izvještajnom periodu Upravni odbor je primio na znanje Informaciju o stanju u vezi sa realizacijom ugovora o preuzimanju kredita zaključenog između Razvojne banke FBiH i firme „Krivaja Mobil“ d.o.o., Informaciju o Programu dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja, Informaciju o realizaciji zahtjeva firme Kera Steel Mostar, Konsolidovani Izvještaj o realizaciji projektnih aktivnosti u sklopu projekta „Nadogradnja, konsolidacija i unapređenje informacionog sistema za posredovanje u zapošljavanju i socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba“, na dan

30.9.2015. godine, Informaciju o realizaciji Programa pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje, Informaciju o realizaciji aktivnosti u vezi sa Uredbom o poticanju zapošljavanja, Informaciju o realizaciji aktivnosti u vezi sa mjerama aktivne politike zapošljavanja Federalnog zavoda za zapošljavanje iz 2016. godine, Informaciju o radu Komisije za ocjenu podnesenih zahtjeva po Programu sufinansiranja zapošljavanja Roma 2016, Informaciju o projektu uspostavljanja Jedinственog informacionog sistema (JIS), kao i informisanje o aktuelnom stanju u Industrijskom preduzeću „Krivaja“ d.o.o. Zavidovići -- u stečaju, o usklađenosti internih akata Federalnog zavoda za zapošljavanje s postojećom zakonskom regulativom, o Projektu podrške zapošljavanju Svjetske banke, te u vezi sa kreditima plasiranim putem komisionih banaka u periodu 2001-2004. godina.

9. KOORDINACIJA RADA KANTONALNIH SLUŽBI ZA ZAPOSŁJAVANJE

Jedna od zakonskih nadležnosti Federalnog zavoda jeste da prati, usklađuje i koordinira rad kantonalnih službi za zapošljavanje na provođenju utvrđene politike i mjera u oblasti zapošljavanja i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba. S tim u vezi, i u 2016. godini na sastancima direktora javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH razmatrana su aktuelna pitanja vezana za oblast zapošljavanja, materijalno-socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, kao i rezultati realizacije programa aktivne politike zapošljavanja radi dogovora o narednim programskim aktivnostima. Sastanci se u pravilu održavaju jednom mjesečno.

U izvještajnom periodu, između Federalnog zavoda i kantonalnih službi za zapošljavanje potpisan je Sporazum o realizaciji i finansiranju Programa sufinansiranja zapošljavanja 2016 i Sporazum o realizaciji Uredbe o poticanju zapošljavanja Vlade Federacije BiH, kao i Sporazum o saradnji u realizaciji Strateških pravaca razvoja karijerne orijentacije u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2015-2020.

10. INFORMIRANJE

U skladu sa Programom rada za 2016. godinu, Strategijom komuniciranja 2015-2020. godine, te Zakonom o slobodi pristupa informacijama, Federalni zavod je u predmetnoj godini pravovremeno informisao javnost o svojim aktivnostima i kretanjima na tržištu rada, te održao visok nivo saradnje sa elektronskim i printanim medijima, kao glavnim kanalima informiranja javnosti.

Medijima je Federalni zavod je u izvještajnom periodu redovno dostavljao saopštenja o svojim aktivnostima i kretanjima na tržištu rada, koja su u velikoj mjeri preuzimana i objavljivana u štampi, informativnim emisijama elektronskih medija i na domaćim internet portalima. Iste te vijesti postavljane su i na internet stranicu Federalnog zavoda (www.fzzz.ba), koja je u predmetnoj godini zabilježila preko 720.000 posjeta (u prosjeku oko 60.000 mjesečno, odnosno blizu 1.700 dnevno), a korisnici su otvorili preko 1.900.000 stranica, što predstavlja izuzetno veliko povećanje u odnosu na prethodni period. Na Facebook profilu Federalnog zavoda, koji trenutno broji preko 18.500 „prijatelja/pratitelja“, također su objavljivane vijesti, različite korisne informacije, kao i linkovi oglasa za slobodna radna mjesta objavljenih na internet stranici Zavoda.

Pregledom arhiviranih članaka i zabilješki o emitiranim priložima u elektronskim medijima može se konstatirati da je u 2016. godini u štampanim medijima i na internet portalima u Bosni i Hercegovini objavljeno 35 članaka u kojima se pominje

Federalni zavod. Također, zabilježeno je 37 priloga na televizijskim i radio stanicama u Bosni i Hercegovini, uglavnom u centralnim informativnim programima, u kojima su predstavnici Federalnog zavoda davali izjave u vezi sa kretanjima na tržištu rada i aktivnostima Federalnog zavoda. Broj objavljenih članaka i emitiranih priloga vjerovatno je veći jer pomenute brojke podrazumijevaju samo one medijske sadržaje koje smo uspjeli zabilježiti.

Generalna je ocjena da je sa medijima u Bosni i Hercegovini ostvarena dobra saradnja, te da je većina njih objektivno izvještavala o aktivnostima Federalnog zavoda i kretanjima na tržištu rada.

U okviru informisanja stručne ali i šire javnosti, na web stranici Federalnog zavoda mjesečno je objavljivani mjesečni statistički bilten sa podacima o kretanjima na tržištu rada u Federaciji BiH (tabelarno i grafički).

11. SARADNJA SA DOMAĆIM I MEĐUNARODNIM INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Federalni zavod je u 2016. godini imao intenzivnu saradnju sa Vladom Federacije BiH, Federalnim ministarstvom rada i socijalne politike, Poreznom upravom Federacije BiH, te Fondom za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba sa invaliditetom. Također, ostvarena je značajna saradnja sa Federalnim ministarstvom razvoja, poduzetništva i obrta i drugim institucijama u vezi sa provođenjem Uredbe o poticanju zapošljavanja koju je donijela Vlada Federacije BiH. Sa Federalnim ministarstvom poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva saradnja se odvijala na realizaciji Programa sufinansiranja samozapošljavanja i zapošljavanja u oblasti poljoprivrede 2015, na osnovu kojeg je značajan broj nezaposlenih registrirao poljoprivrednu djelatnost. Sarađivano je i sa Federalnim ministarstvom finansija, Federalnim ministarstvom obrazovanja i nauke, kao i sa nadležnim institucijama za zapošljavanje: Agencijom za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, Zavodom za zapošljavanje Republike Srpske i Zavodom za zapošljavanje Brčko distrikta BiH. Potpisan je Memorandum o razumijevanju o uspostavi Partnerstva politika za cjeloživotno učenje Federacije BiH sa Federalnim ministarstvom obrazovanja i nauke i Federalnim ministarstvom razvoja, poduzetništva i obrta i Privrednom komorom Federacije BiH, na osnovu kojeg je uspostavljeno savjetodavno tijelo za saradnju u vođenju politika cjeloživotnog poduzetničkog učenja.

Federalni zavod je učestvovao aktivno i u pripremi Memoranduma o razumijevanju za implementaciju Akcionog plana Bosne i Hercegovine za rješavanje problema Roma u oblasti zapošljavanja. Zaključivanjem Memoranduma krajem 2016. godine obezbijeđeni su neophodni uvjeti za realizaciju aktivnosti u vezi sa zapošljavanjem i samozapošljavanjem Roma u tekućoj godini.

Uz održavanje niza sastanaka, nastavljena je saradnja sa Udruženjem poslodavaca Federacije BiH, Privrednom komorom Federacije BiH i Obrtničkom komorom Federacije BiH, a što se ogledalo u pripremi zajedničkih projekata, kao i poboljšanju određenih elemenata u mjerama i programima.

Data je podrška velikom broju aktivnosti, koje realiziraju različite nevladine organizacije, a koje su fokusirane na promociju volonterizma, stručnog osposobljavanja i usavršavanja, razvoj poduzetništva među mladim osobama i ženama i slično, s posebnim osvrtom na socijalno poduzetništvo.

Nastavljena je uspješna saradnja sa Gender centrom Federacije BiH, te je Federalni zavod izvršio planirane aktivnosti u vezi sa realizacijom zadataka iz Akcionog plana prevencije i borbe protiv nasilja u porodici.

Intenzivirana je saradnja sa Svjetskom bankom (WB) u oblasti tržišta rada, s posebnim fokusom na evaluaciju određenih dosadašnjih mjera aktivne politike zapošljavanje u Federaciji BiH i provođenje ispitivanja potreba tržišta rada, kao i u vezi sa realizacijom Projekta podrške zapošljavanju u BiH. Pored toga saradnja je ostvarena i sa sljedećim međunarodnim institucijama i projektima: Međunarodna organizacija rada, Međunarodna organizacija za migracije, Razvojni program Ujedinjenih nacija, Njemačko društvo za međunarodnu saradnju GIZ, Švicarski Karitas, USAID/Sweden Farma II, Usaid-SIDA Gold, Projekat zapošljavanja mladih YEP i Prilika plus koji se finansiraju uz podršku Vlade Švicarske, Projekat „Monitoring and Evaluation Support Activity“ (MEASURE - BIH) i dr.

12. ZAKLJUČNA ZAPAŽANJA

U izvještajnom periodu Federalni zavod je znatna finansijska sredstva usmjerio kantonalnim službama za zapošljavanje radi obezbjeđenja sredstava za materijalnu i socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba (novčana naknada, zdravstveno osiguranje i penzijsko-invalidsko osiguranje nezaposlenih osoba) jer sredstva ostvarena uplatom doprinosa za osiguranje za slučaj nezaposlenosti koja su na raspolaganju kantonalnim službama za zapošljavanje nisu bila dovoljna za ostvarivanje materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba i pokrivanje administrativnih troškova.

S obzirom na to da kantonalne službe za zapošljavanje nisu mogle uredno izmiriti svoje primarne zakonske obaveze po osnovu materijalne i socijalne sigurnosti nezaposlenih osoba, koje su za novčanu naknadu iznosile 48.078.881,07 KM, za zdravstveno osiguranje 22.849.370,40 KM i za penzijsko-invalidsko osiguranje 1.173.548,54 KM, Federalni zavod je, u skladu sa raspoloživim planiranim finansijskim sredstvima, nakon odobrenja Federalnog ministarstva rada i socijalne politike, izvršio uplatu kantonalnim službama za zapošljavanje iznos od 15.795.861,39 KM nedostajućih sredstava.

Pored isplate nedostajućih novčanih sredstava kantonalnim službama za zapošljavanje namjenjenih za materijalno socijalnu sigurnost nezaposlenih osoba, Federalni zavod je u 2016. godini izvršio i isplatu sredstava JU „Službi za zapošljavanje Unsko-sanskog kantona“ Bihać u iznosu od 546.992,72 KM po Programu mjera za socijalno zbrinjavanje zaposlenika koji su u procesu stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije preduzeća ostali ili ostaju bez posla.

Također, osigurana su sredstva za realizaciju mjera i programa aktivne politike zapošljavanja započelih u prethodne tri godine tj. u 2013., 2014. i 2015. godini, kojima je obuhvaćeno oko 17.000 osoba, i to: Program jačanja konkurentnosti na tržištu rada – Prvo radno iskustvo 2013, Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2013. godini, Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma u 2014. godini, Program sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva 2014 (Prvo radno iskustvo 2014, Prilika za sve 2014, Sezonsko zapošljavanje 2014, Vaučer za posao 2014, Program pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje 2014, Program sufinansiranja zapošljavanja i sufinansiranja sticanja prvog radnog iskustva 2015 (Prvo radno iskustvo 2015, Prilika za sve 2015, Sezonsko zapošljavanje 2015, Vaučer za posao 2015, Program Start up 2015.

U 2016. godini, srazmjerno raspoloživim finansijskim sredstvima Federalnog zavoda, stvorene su pretpostavke za implementaciju novih mjera.

Između ostalih, u 2016. godini su realizirani sljedeći programi i mjere:

- Program sufinansiranja zapošljavanja 2016
  - Prilika za sve 2016 (3.057 osoba)
  - Periodično/Sezonsko zapošljavanje 2016 (262 osobe)
  - Vaučer za posao 2016 (508 osoba)
- Program pripreme za rad kroz obuku, stručno osposobljavanje i usavršavanje 2016 (387 osoba)
- Program sufinansiranja samozapošljavanja i zapošljavanja u oblasti poljoprivrede (459 osoba: samozaposleno 446, a zaposleno 13)
- Program zapošljavanja i samozapošljavanja Roma 2015 (45 osoba)
- Projekat radne integracije, obuka i ekonomsko jačanje osoba sa Down sindromom i Projekat radne integracije žena žrtava nasilja u porodici (5 osoba)
- Obuka i zapošljavanje kandidata na poslovima ručne i mašinske obrade drveta za potrebe preduzeća Rukotvorine d.o.o. (zapošljavanje 15 osoba)
- Projekat „Registracija, pokretanje i poslovanje djelatnosti samostalnog poljoprivrednog proizvođača“ (obuka 417 osoba)
- Projekat „Kako pokrenuti vlastiti biznis“ (obuka 590 osoba)
- Projekat „Škola za poduzetnike u poljoprivrednoj proizvodnji“ (obuka 80 osoba)
- Program sufinansiranja zapošljavanja djece šehida i poginulih boraca (zapošljavanje 41 osobe)
- Program sufinansiranja zapošljavanja demobiliziranih branitelja, ratnih vojnih invalida i članova njihovih obitelji (zapošljavanje 54 osobe)
- Projekat „Formiranje regionalnog centra za fizijatriju u Maglaju“ (zapošljavanje 2 osobe)
- Projekat „Put do ekološke certifikacije - od polja do stola“ (zapošljavanje 3 osobe i obuka 110 osoba)
- Projekat „Ekonomsko osnaživanje žena žrtava nasilja do smanjenja nezaposlenih žena i siromaštva u Bosanskom Grahovu“ (zapošljavanje 3 osobe i obuka 50 osoba)
- „Uloga mladih u razvoju poljoprivrede i stočarstva, Novi izazovi - nova radna mjesta“ (zapošljavanje 5 osoba i obuka 20 osoba)
- Projekat „Zapošljavanje edukacijskog rehabilitatora i pedagoga i opremanje kabineta istih“ (zapošljavanje 2 osobe)
- Program dugoročnih plasmana za podsticaj zapošljavanja posredstvom Razvojne banke Federacije BiH (zapošljavanje 40 osoba i zadržavanje u radnom odnosu 93 radnika)

Pored toga, programima i mjerama kantonalnih službi za zapošljavanje, finansiranim iz sredstava službi ili kantonalnih vlada, omogućeno je osposobljavanje, zapošljavanje i samozapošljavanje 1.394 osobe.

Iz sredstava Budžeta Federacije BiH realizirane su aktivnosti u sklopu realizacije Uredbe o poticanju zapošljavanja na osnovu čega su stvorene pretpostavke za:

- Zapošljavanje 2.262 osobe i samozapošljavanje 1.525 osoba

U saradnji s Agencijom za rad i zapošljavanje BiH omogućeno je:

- Zapošljavanje bosanskohercegovačkih zdravstvenih radnika - njegovatelja u Saveznoj Republici Njemačkoj (zapošljavanje 711 osoba)
- Zapošljavanje državljana Bosne i Hercegovine u Republici Sloveniji (izdato 2.811 radnih dozvola)

Također, u 2016. godini na području Federacije BiH Centri za informisanje, savjetovanje i obuku su imali ukupno 2.107 korisnika, a Klubovi za traženje posla su imali ukupno 919 korisnika.

Pomenutim aktivnostima, mjerama i programima iz 2016. godine, koji su, između ostalog, bili rodno senzitivni i fokusirani na mlade i teško zapošljive kategorije nezaposlenih osoba, obuhvaćeno je oko 16.000 osoba, a od kojih je za oko 10.000 stvorena pretpostavka za zapošljavanje.

U posljednjih nekoliko godine, provjerom efekata održivosti zapošljavanja po mjerama aktivne politike zapošljavanja rezultati ukazuju da između 60% i 70% osoba, zavisno od kantona i mjere, ostaje u radnom odnosu i nakon isteka ugovornih obaveza, što se može smatrati izuzetno dobrim rezultatom.

Prema statističkim pokazateljima, u 2016. godini na evidenciju nezaposlenih prijavilo se 115.379 osoba, dok je 133.037 osoba brisano sa evidencije nezaposlenih po raznim osnovama.

Sa evidencije kantonalnih službi za zapošljavanje zaposlene su 92.263 osobe (15.671 više u odnosu na 2015. godinu), a na evidenciju nezaposlenih po prestanku radnog odnosa prijavilo se 68.325 osoba (3.090 više u odnosu na 2015. godinu).

Očekuje se da će i u 2017. godini biti potrebno obezbijediti znatna finansijska sredstva za materijalnu i socijalnu sigurnost, ali, da bi se zadržala razvojna funkcija javnih službi za zapošljavanje u Federaciji BiH kao značajnog faktora na tržištu rada, nastaviti će se sa usmjeravanjem dijela sredstava na realizaciju mjera aktivne politike zapošljavanja teško zapošljivih kategorija nezaposlenih osoba.

S obzirom na činjenicu da je kontinuirano izražen veliki interes poslodavaca i nezaposlenih osoba za učešćem u mjerama aktivne politike zapošljavanje koje realizuju Federalni zavod i kantonalne službe za zapošljavanje i kojima se sufinansira zapošljavanje, samozapošljavanje i priprema za rad, a kako bi se zadovoljile prioritetne potrebe na tržištu rada, evidentna je potreba za znatno većim sredstima za ove namjene.

Pravci djelovanja Federalnog zavoda će u narednom periodu biti određeni ukupnim procesima priključenja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji, naročito kroz donošenje i primjenu zakonske i podzakonske regulative u predmetnoj oblasti, te obavezu implementacije mjera koje direktno pomažu kroz ekonomske i socijalne reforme. Nesporno je da do poboljšanja ukupnog stanja na tržištu rada može doći

samo uz sinergijsko djelovanje javnih službi za zapošljavanje sa drugim nadležnim institucijama i organizacijama, a posebno kroz usklađivanje obrazovnog sistema sa potrebama tržišta rada i ulaganje u nauku i inovacije, podsticanje poduzetništva i otvaranja novih radnih mjesta privlačenjem kvalitetnih investicija.

Predsjednik
Upravnog odbora

Zlanko Hadžomerović

Broj: 01/1-49-1869-1/17
Datum: 20.3.2017. godine

